Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXVII., št. 225 Ljubljana, četrtek 4. oktobra 1934 Cena Din 1.-

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit vrst à Din 2.-, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.-, večji inserati petit vrsta Din 4.-. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO LJUBLJANA, Knaflјeva ulica št. 5

Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Smetanova 44/I. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 101.

Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

DELO IN NALOGE JNS

Minister za telesno vzgojo dr. Andjelinović o vlogi Jugoslovenske nacionalne stranke v našem političnem življenju

Užice, 4. oktobra. Na sreskem sestanku JNS je imel minister za telesno vzgojo dr. Grga Andjelinović daljši govor o sedanjem političnem položaju. Pri tem se je spomnil političnih strank izpred vojnega časa, ki so bile organizirane v skladu s tedanjimi razmerami našega naroda. Svojo tedanjo nalogo so v nekdanji svobodni Srbiji, v Črni gori, kakor tudi v Avstro-ogrski popolnoma v redu izvršile. Ker pa morajo biti stranke izraz razmer, v katerih narod živi, se je po zedinjenju pojavila potreba, da spravimo svoje politično življenje v soglasje z novimi razmerami v naši državi. Zato so naše stranke kolebale, ker se še niso znašle med tradicijami izpred vojnega časa in novimi političnimi razmerami po zedinjenju. Stare stranke tega seveda niso mogle takoj storiti in so zato zahtevale kompromis med starimi zahtevami in novimi potrebami. Priznati pa je treba, da so to hotele doseči na pošten način. Stranke pred 6. januarjem l. 1929 so imele mnogo slabih strani in mnogo napak, priznati pa jim je treba tudi razne pozitivne strani njihovega dela. Vsi smo več ali manj pripadali starim strankam. Ni treba, da se tega sramujemo. Delali smo v tedanjih razmerah tako, kakor smo mislili, da bo najbolje. 6. januar 1929 pomeni tretjo dobo v razvoju naših političnih strank. Politično življenje je bilo za trenutek ustavljeno, vendar ga je nova ustava vnovič poklicala k življenju. Stranke so se morale prilagoditi novim razmeram in novim naziranjem ljudstva o političnem življenju, če so hotele poseči kot koristno orodje v državno politiko.

Mi smo svojo stranko postopno organizirali in jo izpopolnjujemo v skladu s temeljnimi načeli naše države. Zato smo prevzeli tudi dolžnost, da smo nosilci in odgovorni činitelji nacionalne politike. Stranko smo ustanovili v najhujših političnih in gospodarskih časih. Pri svojem delu in pri organizaciji stranke smo lahko grešili in delali napake, kakor to delajo vse politične stranke, zlasti mlade in na novo ustanovljene, vendar pa se nam je posrečilo ustvariti stranko, ki obsega vse dele našega naroda in ki je tako rekoč proporcionalno razširjena po vsej državi.

Hkratu smo imeli v tistih hudih časih pogum, da prevzamemo odgovornost za državno politiko in da jo podpiramo tudi v času, ko to ni bilo popularno. To je naša zasluga, ki nam jo bodo morali v bodočnosti priznati. Prepričan sem, da se bomo pri tem delu, tako kot stranka kakor kot politični voditelji s časom izžrpali. Po mojem mnenju pa so stranke zato tu, da v gotovem času izvrše naloge, ne da bi pri tem seb varovale. Omeniti pa moram, da sedaj, žal, ne vidim možnosti, da se sporedno z nami razvija politična grupacija v doglednem času, ki bi mogla za nami prevzeti breme javnega dela na svoja bremena. Povratek k staremu in k starim načelom ne rešuje vprašanja. Takim političnim organizacijam ne moremo priznati politične ravnopravnosti. Moje osebno mnenje je, da mora stranka prevzeti polno odgovornost in da je treba izročiti popolno oblast v obliki političnega monopla, da pa se mora na drugi strani pojaviti tudi druga jugoslovenska grupacija, ki nas po gotovem času prevzame delo prve, ko se ta izčrpa.

Kako stoje zdaj stvari? Jugoslovanska nacionalna stranka je edina, ki lahko pokaže plodove svojega dela in na svoje uspehe. Poleg vseh nedostatkov moram zopet naglašati dve dejstvi: našo proporcionalno razširjenost po vsej državi in našo pripravljenost, da nosimo odgovornost v najhujših dneh naše države. Nočem trditi, da so naše, napram drugim državam relativno urejene razmere naša zasluga, vendar pa smo bili pri tem delu činitelj, ki ga ni mogoče podcenjevati.

Uspehe naše države v zunanji politiki moramo pripisati smeri, ki jo je začrtal naš vladar. Tej politiki smo tudi mi dali svoj prispevek in bili mali sodelavci te velikopotezne politike.

Nas napadajo, da smo reakcionarci. Če to velja za naše stališče proti tistim, ki iščejo pomoči od zunaj za svoje politične ideje in ki si postavljajo za svoj cilj, kar je v nasprotju s temeljnimi načeli naše države, ali ki hočejo svoj politični program ustvariti z nezakonitimi sredstvi, potem pravimo, da smo še premalo reakcijonarni. Prišli smo do veljave v času, ko v evropskem političnem življenju prevladujeta dve skrajnosti, čisti parlamentarizem in diktatura v raznih oblikah. Žal je naš parlamentarizem doživel svoj polom l. 1928.

Našim političnim razmeram in narodu, ki se šele razvija, čisti parlamentarni režim nikakor ne ustreza. To sem javno trdil že tedaj, ko sem bil član demokratske stranke. Diktatura, kakor se pojavlja v večjih al. manjših zelo naprednih državah, pa tudi ni v skladu z našimi razmerami. Zato smo morali najti drugo obliko, ki bolje ustreza razmeram in duhu našega naroda. Ohraniti smo morali načelo demokracije, obenem pa ga združiti z načelom avtoritete.

V tem pogledu mislim, da ustava, ki nam jo je vladar poklonil, popolnoma odgovarja našim potrebam in našim razmeram. Ta stran naše ustave je najboljše izdelana in recipirana v našem strankarskem programu. Mi smo se v tem oziru obvezali, kakor se sploh obvezali za smer politike, ki jo je uvedel Nj. Vel. kralj 6. januarja l. 1929 in v ustavi od 3. septembra 1931.

Naravno je, kar sem že poudaril, da smo pri tem delu napravili tudi napake, mislim pa, da so pozitivne strani našega dela še vedno močnejše in večje kakor naše napake.

Jugoslovenska nacionalna stranka je edini odgovorni politični činitelj, s katerim naš narod lahko sodeluje pri državni oblasti. Zato je čisto naravno, da se v njej zberejo vsi, ki hočejo v našem javnem življenju sodelovati.

Napetost v Grčiji

Borba za volilni zakon — Vojaštvo v strogi pripravljenosti — Kondilis pripravlja diktaturo

Atene, 4. oktobra. Včeraj popoldne je imel ministrski svet sejo, na kateri je razpravljal o političnem položaju. Po seji je Kondilis izjavil zastopnikom tiska, da je ministrski svet sklepal o novem volilnem zakonu, ki bo predložen parlamentu, kakor tudi o zakonu, s katerim naj se osnuje nov kilkiski departement. Po sprejetju teh dveh zakonov bo vlada zavzela svoje definitivno stališče glede razpustitve parlamenta in razpisa volitev. Če razpust parlamenta ne bo mogoč na podlagi lastnega sklepa po ustavi, bo izvršen s posebnim odlokom, za katerega bo prevzela odgovornost vlada sama. Volitve bodo razpisane čim prej. Novi parlament bo imel nalogo, da izvede revizijo ustave.

Predsednik vlade Tsaldaris je novinarjem potrdil, da je ministrski svet sklepal o omenjenih dveh zakonih, vendar pa je odločno demantiral, da je sklepal tudi o razpustu parlamenta in razpisu volitev.

Po informacijah vladnih listov je ministrski svet sicer razpravljal o tej stvari, vendar pa ni sprejel nobenega konkretnega sklepa, ker se Tsaldaris ni hotel izjaviti o njej.

Medtem se stalno vzdržujejo glasovi o nameravani proklamaciji diktature Kondilisa. Vojaštvo v Atenah, brodovje in letalci so v popolni pripravljenosti. Vojaštvo je zasedlo tudi mestno gledališče, ki stoji nasproti poštnega ravnateljstva.

Venizelos, ki se mudi na Kreti, je izjavil zastopnikom tiska, da ne veruje, da bo Tsaldarisova vlada izvedla volitve, ker razpusta parlamenta ni lahko izvesti po ustavnem potu. Venizelos je dodal, da bo poslal predsedniku republike Zaimsu brzojavko, v kateri ga bo pozval, naj ne uveljavi volilnega zakona, ki bo sprejet v parlamentu.

Japonski militarizem

Odpoved washingtonskega pomorskega dogovora — Priprave za nadaljnje oboroževanje

London, 4. oktobra. AA. Viceadmiral Jamamoto, japonski delegat na preliminarnih pomorskih razgovorih v Londonu, je izjavil, da bo Japonska odpovedala washingtonski in londonski pomorski dogovor, ter ponudila nov svetovni načrt pomorskega sporazuma. Če se Velika Britanija in Zedinjene države definitivno sporazumejo, je dejal admiral, bo sedanje trenje zaradi razmerja med pomorskimi silami končano. Japonski načrt temelji na omejitvi napadalnega orožja. Ideal Japonske je, da smejo imeti vse države takšno orožje, da si bodo z njim zavarovale svojo svobodo, nobena država pa ne sme imeti orožja, s katerim bi mogla ogražati druge države.

London, 4. oktobra. w Kakor poročajo »Times« iz Tokia, je vojno ministrstvo razširilo letake, v katerih se zahteva gospodarska reorganizacija države in močna vojska. Japonska mora braniti ne samo Mandžurijo, ki je trikrat večja kot Japonska, temveč stoji nasproti tudi Sovjetski uniji, ki je po izvršitvi petletke postala vojaško zelo močna država. Več ko 6000 letal je pripravljenih, da napadejo Japonsko, ki ima samo tisoč letal. Japonska potrebuje najmanj 3000 letal, ki bodo skrbela za to, da Japonska ne bo premagana v zraku.

Rakovski ruski poslanik v Sofiji

Moskva, 4. oktobra. č. Listi poročajo, da je sovjetska vlada bivšega ruskega poslanika v Parizu Rakovskega znova akreditirala za diplomatsko službo in ga imenovala za ruskega poslanika v Sofiji. Pred leti so Rakovskega, ki je simpatiziral s Trockim, nenadoma odpoklicali iz Pariza, ga izključili iz komunistične stranke in pregnali v Sibirijo. V zadnjem času pa ga je Stalin pridobil zase in ga znova rehabilitiral.

Obisk francoskih letalcev v Italiji

Pariz, 4. oktobra. AA. Iz Rima poročajo, da so francoske letalce, ki so včeraj popoldne tja prileteli, da vrnejo obisk italijanskim letalcem, kar najsvečaneje sprejeli na letališču Centocellu. Pri sprejemu francoskih letalcev so bili navzočni tudi državni podtajniki za vojsko, mornarico in letalstvo ter mnogi zastopniki italijanskih vojaških in civilnih oblasti.

Nova pogajanja o vzhodnem paktu

London, 4. oktobra. Kakor poroča diplomatski sotrudnik »Daily Telegraph«, je francoska vlada sklenila pričeti nova pogajanja o severovzhodnem paktu. Pri tem misli predvsem na Poljsko in Nemčijo. Dokler bodo trajala ta pogajanja, bo vprašanje francosko-ruske zveze ostalo v ozadju, ker se Barthou, kakor poudarja omenjeni list, zaveda, da bi francosko-ruski sporazum morda pomenil konec francoske zveze s Poljsko. Francoska politika stremi torej za zboljšanjem odnošajev do Poljske in Nemčije ter je po temeljiti proučitvi odgovorov teh dveh držav glede severovzhodnega pakta prišla do prepričania, da ne izključujeta možnosti sporazuma.

Odmev sofijskega obiska v Nemčiji

Berlin, 4. oktobra. **Glede na zbližanje Bolgarije in Jugoslavije piše »Germania«, da se zasluga zanj po pravici pripisuje kralju Aleksandru. Če se v zvezi s tem govori, da bo jugoslovenski kralj predlagan za Noblovo mirovno nagrado, je to značilno za odločno miroljubnost obeh narodov, ki sta si preko vseh razprtij podala roko. Tudi »Völkischer Beobachter« naglaša, da je postalo jugoslovensko bolgarsko zbližanje stvarnost.**

Spomenik kralju Petru v Parizu

Beograd, 4. oktobra. p Agencija Havas poroča, da namerava združenje bivših bojevnikov, ki so bili v vojski ujeti, a so pobegnili iz ujetništva, postaviti v osrčju Pariza spomenik blagopokojnemu kralju Petru I. Osvoboditelju. Spomenik bo izdelal vojni invalid Maksim Ral de la Sarte.

Kakor znano se je francosko-nemške vojne l. 1870-71 udeležil kot francoski častnik tudi pokojni kralj Peter. V boju so ga Bavarci ujeli, vendar pa se je kmalu osvobodil, preplaval reko Loiro in se zopet vrnil v francosko vojsko. Za svoje junaštvo je bil odlikovan s križem častne legije. Francoski bojevniki nameravajo postaviti ta spomenik v znak velikega prijateljstva med Francijo in Jugoslavijo.

Upokojitev

Beograd, 4. oktobra. Upokojeni so učitelja Božidar Mohorčič pri Sv. Petru v Savinjski dolini ter Mirko Kožulj v Mariboru in učiteljici Olga Terenta v Loki pri Žuzmu ter Berta Brence v Mariboru.

Neresnične vesti o zaroki Kemala paše

Tirana, 4. oktobra. AA. V uradnih krogih demantirajo glasove o zaroki sestre kralja Zoga s predsednikom turške republike Kemalom pašo.

Politična kriza v Španiji

Težavna pogajanja Lerrouxa za sestavo nove vlade — Nevarnost novega prevrata

Madrid, 4. oktobra. AA. Kriza vlade še ni rešena. Radikalni prvak Lerroux je naletel pri sestavljanju nove vlade na hude ovire. Snoči so mislili, da je vlada v bistvu že sestavljena. Vse pa kaže, da bo sestavljena šele danes. Levičarski krogi, ki so proti kombinaciji Lerroux-Robles, smatrajo, da je ta vlada izključena, ker se Lerroux in Robles ne bosta mogla zediniti v vprašanju delavskih organizacij, kakor tudi v vprašanju Katalonije in Baskov.

Pogajanja za sestavo vlade se nadaljujejo. Med tem so oblasti izdale vse potrebne varnostne ukrepe. Ponekod so se pojavili glasovi o možnosti prevratnega poizkusa s strani levice. Notranji minister je snoči izjavil, da ga politika ne zanima več in da je sedaj vso pozornost posvetil pobijanju revolucionarnega pokreta, ki naj po njegovih informacijah izbruhne že danes.

Kralj Alfonz za ohranitev enotne Španije

Madrid, 4. oktobra. č. Bivši kralj Alfonz je poslal vodji španskih monarhistov pismo, v katerem se najprej zahvaljuje za izraženo sožalje ob smrti infanta Gonzale, nato pa poudarja, da je sedanji politični položaj v Španiji zelo kočljiv, ker je nastopila velika nevarnost, da se Španija razkosa. Zato poziva vse monarhiste, pa tudi nemonarhiste, naj se borijo proti tej nevarnosti. Tudi sam bo storil to, kar bo treba. Ob koncu dostavlja, da je ohranitev zedinjene Španije sedaj najvažnejše vprašanje. Vsa ostala vprašania so manjšega pomena.

Avstrijska „Rjava knjiga“

Službeni podatki o ponesrečenem julijskem uporu narodnih socialistov v Avstriji

Dunaj, 4. oktobra č. Včeraj je avstrijska vlada izdala svojo »Rjavo knjigo«, v kateri so zbrani službeni podatki o julijskem uporu narodnih socialistov. Brošura obsega 120 strani in vsebuje tudi več slik. Po navedbah »Rjave knjige« so avstrijski narodni socialisti prejemali iz Nemčije propagandno gradivo in denarna sredstva. Njihova ilegalna stranka je bila tudi organizacijsko pod nemškim vplivom, saj je bila sestavni del nemških napadalnih oddelkov.

Brošura govori v nadaljnjem o sporu z Nemčijo, poudarja pa, da je bila ta publikacija izdana le zato, da se pojasnijo odnosi med Avstrijo in Nemčijo, ki so obstojali v prevratnih dneh. Končno govori knjiga o dr. Dollfussu in o pomenu njegove izgube za Avstrijo. Brošura navaja, da so uporniki, ko so vdrli v vladno palačo in ranili dr. Dollfussa, državnemu kancelarju dejali, da sta se uprli vojska in policija. Dr. Dollfussa so tako dovedli v zmoto, da je pozval Feya, naj doseže pri Rintelenu, da se vzpostavi mir.

Ptujska Glasbena Matica

Ptuj, 2. oktobra.

Te dni se je vršil v dvorani Glasbene Matice v Ptuju redni občni zbor pod predsedstvom šolskega nadzornika g. Gorupa, ki se je pred prehodom na dnevnim red spominjal v pretečenem letu umrlih članov Dostala Pavle, notarja Carlija in posojil. ravnatelja Ferda Skuhala, katerih spomin so navzoči počastili s slava klici. Potem je predsednik podal podrobno poročilo o delovanju Glasbene Matice. Sledilo je poročilo funkcijonarjev. Iz tajnikovega poročila, ki ga je podal učitelj g. Šterk, posnemamo da se mora tudi Glasbena Matica boriti s težkimi gospodarskimi posledicami, ki so krive, da ni zavod tako obiskan, kakor bi moral biti in da število gojencev napram drugim letom zelo pada. Vzrok temu pa je tudi, da se v mestu pečajo s poučevanjem glasbe ljudje, ki nimajo zato potrebne kvalifikacije. Veliko je pa tudi odvisno od staršev, komu zaupajo svojo deco. Zavedati bi se morali, da je za vzgojo dece v glasbi edino poklican naš zavod, ki ga je potreba podpirati že iz nacijonalnih ozirov. Glasbena Matica ima tudi dobro izvežban pevski zbor, ki je priredil lansko leto več lepo uspelih koncertov, razen tega pa je sodeloval tudi pri raznih narodnih prireditvah in svečanostih. Glasbena Maaica je priredila tudi več domačih koncertov ter aranžirala tudi koncertne kvartete Glasbene Matice iz Ljubljane, Maribora, Dumičičev in Šedelbauerjev koncert ter nastop koroških pevcev.

O delovanju Glasbene šole je podal izčrpno in zelo lepo poročilo učitelj g. Šerona. Iz poročila izhaja, da poučujeta na zavodu gdč. Kabajeva, ki je tudi voditeljica, in sicer klavir in elementarno teorijo, dalje g. Šedelbauer Cenek violino, klavir, violončelo in zborovo petje. Za nadzorstvo šole je poročal g. Fras, ki je med drugim tudi poročal da se pod okriljem Glasbene Matice goji tudi šola mestne godbe pod vodstvom kapelnika g. Bernardija. Končno je izrekel vsemu učiteljskemu zboru gdč. Kabajevi, g. Šedelbauerju in g. Bernardiju toplo zahvalo in priznanje.

To in ono iz Laškega

Laško, 1. oktobra.

Šmihelova nedelja je bila tokrat rekordna. Že v soboto popoldne so romale procesije vernikov (mani verni so šli gledat v Celjski kino »Union« sv. Antončka, vseh zaljubljencev patrončka) na prijazen šmihelski griček, napolnivši prijazno cerkvico viteškega premagalca teme. Mlačneži pa so poskrbeli v prvi vrsti za svoj telesni blagor pri Ojstršku, nato pa še par »odpustkov« svojim izvoljenkam in izvoljencem, bodisi medena punčka ali pa srček s stopnji ljubezni primernimi napisi. Še večji naval pa je bil v nedeljo. Šmihelovo proščenje, lep dan in pa gasilska tombola so privabili na Šmihel več tisoč vernikov ter izletnikov, ki so kaj hitro pomedli z zalogami malih birtij. Prav malo je manjkalo da ni šel na raženj celo tombolski dobitek pitan junček ki ga je zadel slučajno baš gostilničarjev sin.

V Laškem samem pa so se poskušali naši Sokoli v gozdnem teku. Prvenstvo je odnesel naraščajnik Matko, ki je pretekel 3 km dolgo progo v 16 minutah in 54 sekundah, drugi je prišel na cilj br. Petrin v 19 minutah in tretji br. Kokolj v 21 minutah 31 sekundah. Od naraščajnic je odnesla prvenstvo Ana Gradtova, kateri so sledile v presledku nekaj sekund naraščajnice: Suharjeva, Brinerjeva ter Supančeva.

Naši lovci pa so odrinili ta dan v šmarješke šume. Čvrst srnjak, 8 dolgouhcev, 1 gozdni jereb ter 4 klobuki so bili žrtve tega izleta. Najizdatnejši je bil baje zadnji pogon pri »Purgu«.

Baš ta dan pa si je izbral za vstop v zakonsko zvezo tukajšnji domačin Ferjanč Franc, ki se je poročil v frančiškanski cerkvi v Ljubljani z g. Marijo Kašman. Slovo samskemu stanu pa je dal g. Ferjanč že minulo sredo, kjer so mu prijatelji v slavnostnih govorancah podrobno predočili njegove zakonske in nezakonske dolžnosti. Pri tej priliki so zbrali 400 Din za sokolski sklad.

Kakor smo doznali, je brodolomec L. S., o katerem je poročalo nedeljsko »Jutro« in ki je bil oddan v celjsko bolnico, že izven nevarnosti. Slamnati mož pri tarok partiji zaradi tega odpade.

Glasom časopisnih vesti se širi preko Angleške vročinski val in da je dosegla ponekod vročina že do 26° C. Naš termograf, katerega pa še ni zajel ta vročinski val, pa še pridno registrira najvišjo dnevno temperaturo 32° C. Tudi Savinja ima še 16 stopinj in se mladež še pridno hladi v njenih valovih. Celo lastavice se ne morejo odločiti za polet v zimska taborišča. Le tam v zelenih šumah so se pričele kazati sinje in škrlataste nijanse večnega tvorca narave katerih ne zmore umetnikov čopič in ki nam pričajo, da se bliža jesen.

»Smrtni žarki« dveh francoskih fizikov

Pariz, 4. oktobra. g. »Paris Midi« poroča, da se v navzočnosti ministra za zrakoplovstvo generala Denaina vršijo izredno važni eksperimenti z novimi »žarki smrti«, ki sta jih odkrila francoska fizika Kellhauser in Cristmas. Odkritje obstoji v tem, da je bodo z izredno koncentriranimi svetlobnimi žarki onemogočili napadi iz zraka in s kopnega. »Žarki smrti« lahko dosežejo fantastično moč pet milijonov sveč, čije intenziteto človeški organizem ne prenaša več. To senzacionalno odkritje bi bilo velikega pomena tudi za parnike v svrno orientacije v megli. Ako bodo eksperimenti poteklі v zadovoljstvo vojaških strokovnjakov, bo francosko vojno ministrstvo kupilo to iznajdbo.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

Devize: Amsterdam 2304.29—2315.65, Berlin 1365.14—1375.91, Bruselj 793.02—796.96, Curih 1108.35—1113.85, London 165.97—167.57, Newyork 3347.16—3375.42, Pariz 223.93—225.05, Praga 141.67—142.53, Trst 290.63—293.03 (premija 28.5 %). Avstrijski šiling v privatnem kliringu 8.05—8.15.

INOZEMSKE BORZE

Curih: Pariz 20.205, London 15.01, New York 304.5, Bruselj 71.55, Milan 26.265, Madrid 41.875, Amsterdam 207.90, Berlin 123.35, Dunaj 57.10, Praga 12.79, Varšava 57.90, Bukarešta 3.05.

Letošnje vince bo sladko

V Slovenskih goricah v splošnem niso pridelali mnogo več kakor lani, ko je bila izredno slaba letina

Ljutomer, 3. oktobra.

Same resne, bridke ter kisle zadevščine pretresate v Ljubljani, zajedljivi ter žolčljivi ste, kot da pijete najbujši jesih, da je še nam lado, čeprav nam ne poide dobra volja v najhujših krizah. Pri nas smo zdaj vsi sladki kot mošt, ki je začel teči te dni v prešah v prijetno šumečih curkih. Bratev se je začela že povsod, tudi v velikih vinogradih, kjer so ob normalnih letinah čakali navadno do sredine oktobra, da se je grozdje sladilo.

To nas tolaži, da bo letošnje vince vsaj sladko, čeprav ga ne bo mnogo. V splošnem nismo pridelali mnogo več kot lani, ko je bila izredno slaba letina. Mnogi vinogradi v Slovenskih goricah so zadnja leta čedalje bolj zanemarjeni. Vinogradniki ne morejo več najemati delavcev in gorice so neokopane. Denarja ni tudi za galico. Tu in tam hirajo trte na tleh med plevelom in ni več niti kola v vsem vinogradu. Trta seveda ne rodi, če je ne neguješ, zlasti ne v takšnih letih kot sta bili zadnji. Mnogi so delali letos v goricah vse leto kot črna živina, a skoraj ves trud je bil zaman, bratev je bila slaba. Zadnje tedne so še napadle sladko grozdje ose in čebele, da so ostali marsikje na trti le peclji. Toda nismo vajeni tarnati. Če nas kdo obišče, navadno misli, da nam je z rožicami postlano in da je blagostanje doma vedno in povsod v Slovenskih goricah, ker nikdar nič ne potožimo. Tudi zdaj nihče ne toži, da je slaba trgatev in da je moral vse leto zaman in zastonj obdelovati vinograd. Veseli smo, čeprav kljub vsemu trudu mnogi ne bomo niti pokusili letošnjega vina. Čim prej prodamo mošt, bolje je, ker prečiščenega vina bo precej manj. Pri manjših vinogradnikih, kjer že itak ne pridelajo mnogo, je še tem bolje, da spravijo mošt čimprej v denar, kajti pri nas spijejo ljudje vino mimogrede, če ga imajo.

Manjši vinogradniki so začeli brati že predzadnji teden prejšnjega meseca. Tako zgodnje bratve ni bilo že dolgo vrsto let. Grozdje je pa bilo tudi izredno sladko, čeprav ni bilo baš lepo. Mnogo ga je tudi segnilo. Izmed vseh vrst je bil tudi letos rizling najbolj roden. Samorodnice, ki so jih obrali že vse septembra, so imele toliko sladkorja, kot prejšnja leta vino, po 18 do 20 stopinj. Belo grozdje so začeli brati tudi v velikih vinogradih ob koncu prejšnjega tedna, ta teden bo pa bratev že skoraj povsod pri kraju. Ljudje so hiteli brati, ker je bilo grozdje res že povsod zrelo ter poslajeno povsem in bi bilo ob nastopu slabega vremena mnogo uničenega. Toda pri nas so navadno zlate jeseni, letošnja je pa še posebno zlata, ko je tudi drugod lepo vreme. Skoraj ves september je bil solnčen in tudi doslej se je še bočilo dan za dnem nad goricami temno sinje nebo čisto brez oblačka. Bilo ni tudi navadno miti sapice, da so molčali klopotci, bračí v vinogradnikih so se pa vprav topili v pravi poletni vročini.

Že pri onih, ki so brali pred tednom, je imel mošt povsod nad 20 stopinj sladkorja že pri prvem poskusu, zdaj pa ima mošt skoraj povsod v ljutomerskih in ormoških goricah povprečno po 25 stopinj sladkorja in neredko celo 28. Letošnje vino bo torej izredno sladko, najboljše zadnjih let. Morda bo celo boljše od 17. letnika. Lahko pa tudi rečemo, da bo slano, saj kupujejo mošt po 25 par za stopinjo sladkorja, torej po 6.25 Din liter, če ima mošt 25 stopinj sladkorja. To je tudi najvišja cena, ki jo je dosegel zadnja leta pri nas mošt.

Gostilničarji se ne žalostе, da je tako drag letošnji pridelek, nasprotno, celo vesele se. Ne smemo reči, da je vino v gostilnah v Slovenskih goricah poceni. Našemu vincu doma pač ne more konkurirati dalmatinec, ki bi pa bil tudi pri nas cenejši od našega vina... Ne smete se čuditi, če vam v Ljutomeru postrežejo z vinom, ki je po 16 Din liter. Sicer pa imamo v Ljutomeru tudi še dražje vino. Ljubljančani češče pijo cenejšega »ljutomerčana« doma kot bi ga v Ljutomeru, toda pri nas ljutomerčan ni v narekovaju. Da je letos vino po gostilnah tako drago, je razumljivo spričo slabe lanske letine, toda staro vino ni nič cenejše; morda bi bilo, če bi bila lanska letina boljša. Mnogi so radovedni, če se bo vino še podražilo, ker je letošnji pridelek tako pičel. Pocenilo se nedvomno ne bo. Bodimo veseli; čim bolj »vzano« bo tem slajše se nam bo zdelo. In ker je bila letos bratev tako zgodaj, bo vince prej zavrelo, zato je prav, da ga bomo morali počasi piti, kajti do prihodnje bratve je še dolgo.

Praznik varstva živali

Ljubljana, 4. oktobra.

4. oktober praznujejo po vsem svetu ljubitelji živali kot praznik sv. Frančiška Asiškega, zaščitnika živali. Ta dan posvečajo delu za lajšanje trpljenja človeštvu najbližnjemu bitju, živali.

Živimo v težkih časih, ko je naša prva dolžnost, da pomagamo predvsem onim neštetim ljudem-trpinom, ki so jih brezposelnost, bolezen ali druga nesreča pahnili v bedo in pomanjkanje. Zato naj bo danes naš prvi poziv: pomoč in usmiljenje svojemu najbližnjemu, sočloveku-trpinu!

Kljub težkim časom pa lahko mnogo storimo tudi za naše živali, ne da bi morali žrtvovati kdove kakšne materijalne dobrine. Lepo ravnanje na primer ne stane prav nič in vendar ga živali, ki pridejo kakorkoli v stik z ljudmi, tako zelo pogrešajo! Naj bo zato naš današnji drugi poziv: usmilite se ubogih živali ter jim bodite zaščitniki in dobrotniki, ne pa mučitelji!

Svoj tretji poziv pa naslavljamo danes na merodajne oblasti: Naša dolžnost je, da dvigamo svoj protest proti nameravani uvedbi bikoborb v naši državi, zaenkrat v Zagrebu in Beogradu, kakor so poročali pred časom zagrebški listi. O tem so prinesli poročila tudi že inozemski listi, a Slovensko društvo za varstvo živali je v tej zadevi že prejelo pismen poziv od društva za varstvo živali iz Londona, ki je bilo obveščeno o nameravanih bikoborbah pri nas preko Belgije. Ves kulturni svet se bori proti temu najsurovejšemu načinu trpinčenja živali, a mi naj ga na novo uvajamo, kakor da bi današnji rod ne bil že itak dovolj oropan sleherne srčne kulture! In čemu vse to? Da bo našlo nekaj človeških pijavk zopet uspešno sredstvo za izsuševanje že itak suhih ljudskih žepov! Sočutje z ljudmi in sočutje z živaljo, končno pa tudi dostojanstvo naše kulture zahtevajo, da državna oblast pod nobenim pogojem ne dovoli uvedbe bikoborb v naši državi!

V žalostnih razmerah praznujemo letos praznik varstva živali. Bodimo na straži, da se težko stanje vsaj ne poslabša!

Slov. društvo za varstvo živali v Ljubljani

Gugalnica

Ljubljana, 4. oktobra.

Olge Scheinpflugove deflacijska veseloigra v štirih dejanjih (7. slikah) z naslovom »Gugalnica« ima po Češkoslovaškem izreden uspeh in tudi nemški odri se zanjo zanimajo. Napisala jo je veleprilјubljena praška igralka, ki piše sodobne romane in novele ter vsako sezono vsaj po eno stvarco tudi za gledališče.

Njena prva drama »Ubiti« je žela v Plznu prav posebno močan uspeh, in plzenski gledališki ravnatelj mi je dramo priporočal kot jako primerno za prevod in uprizoritev na ljubljanskem odru. Videli pa smo Scheinpflugove »Okence« v minuli sezoni in zdaj so uprizorili njeno »Gugalnico«. Kako postane dandanes človek čez noč bogataš in zopet revež, kako dandanes čez noč ostaneš brez službe, jutri si že fakrikant, a kmalu zopet brez vsega, da ni denar prav za prav nič, a energija, podjetnost in veselje do dela vse, da se zdrav človek nikoli ne uklone usodi, nego si jo sam zmerom iznova ustvarja, — to je hotela na zabaven, malo zamišljen, malo melanholičen način pokazati tehnično zelo spretna, le nekoliko racionalno usmerjena dramatikarca. Ne gre ji za popolno umetnost, nego postavlja svoje male ljudi, kuharico, sobarico, dekle, mehanika, hišno gospodinjo, njeno sodobno samosvojo hčerko, trgovčiča in notarja v deflacijski čas, ki jih meče navzgor in navzdol kakor gugalnico, a pri tem metanju vendarle ne izgube svojega značaja, svoje filozofije.

Zlasti sta zabavna starikava kuharica Mari, ki gleda ves svet in vse življenje s stališča kuhanja in kuharskih receptov, pa njen čestilec Vaclav, ki kot kremenit poštenjak v trgovanju nikoli ne zleze na zeleno vejo, vzlic temu pa ne omaga v svoji podjetnosti. Zabaven značaj je mehanik Vena, ki se fanatično zaljubljeno ukvarja z motorji in jih pozna kakor zdravnik bolnike, a se ne zna baviti z ženskami... Cela vrsta originalnih sodobnih človečkov, ki gledalce zabavajo, a spravljajo obenem v zamišljenost.

Igrico so v režiji g. Mil. Skrbinška prvič izvajali v nedeljo zvečer v skoraj praznem gledališču. Kar je bilo občinstva, pa se je menda prav dobro zabavalo.

Vrlo simpatična gospa, popolna dama Mary, hišna gospodinja in bogataška je ga. Medvedova, njena temperamentna in samosvoja moderna hči Anamarija je ga. Mira Danilova, glavno ulogo famozne kuharice Mari ima ga. Polonica Juvanova, ljubka sobarica Marion je gdč. Št. Fratnikova, robustno zdrava in zmerom lačna dekla je ga. Gabrijelčičeva, trgovčič in končno krošnjar je g. Železnik, mehanik eruptivne ljubezni in jeklene vztrajnosti ob motorjih je g. Jan, a resigniran filozof notar g. Lipah.

Imenitno realistično kuhinjo je postavil novi naš scenograf, g. arh. E. Franz.

Fr. G.

Nenadna smrt zagrebškega profesorja

Laško, 3. oktobra.

Znani prijatelj naših planin profesor na zagrebški univerzi dr. Ivan Angelo Ruspini se je napotil v torek na Lisco. Star je bil že 62 let, vendar je pa še navdušeno hodil po planinah. Z večjo družbo je bil namenjen na Lisco, pa mu je tik pod vrhom postalo naenkrat slabo, da se je onesvečen zgrudil ob poti in kmalu izdihnil. Zadela ga je srčna kap. Njegovo truplo so prepeljali včeraj v Zagreb, kjer bo pokojni pokopan.

Dr. Angelo Ruspini je bil rojen 26. aprila 1872. v Osijeku, kjer je dovršil gimnazijo. V Innsbrucku je študiral bogoslovje in položil doktorat iz teologije. Za vseučiliškega profesorja se je habilitiral v septembru 1908, in sicer iz cerkvenega prava. Pozneje je postal redni profesor na bogoslovni fakulteti zagrebške univerze. Od leta 1918 do 1919 je bil tudi rektor, več let pa dekan bogoslovske fakultete. Bil je papežev častni komornik in marljivo se je udejstoval tudi kot publicist.

Razstava znamk v Zagrebu

Ljubljana, 4. oktobra.

Zadnje dni septembra je Hrvatsko filatelistično društvo v Zagrebu priredilo svojo redno letno razstavo, ki je z razstavljenimi objekti pokazala silno zanimanje jugoslovenskih filatelistov za slovenske znamke. Predsednik jugoslovenske filatelistične zveze, tudi ljubljanski javnosti dobro znani bivši direktor naše železniške uprave g. Evgen Derocco iz Beograda je razstavil na novo obdelan del svoje specialne izdelke slovenskih portovnih in novinskih znamk. G. S. Hirschl tudi svojo zelo zanimivo obdelano specialno zbirko slovenskih novinskih znamk. Znani filatelistični pisatelj g. Gregorčič iz Zagreba je razstavil svoje slovenske specialne zbirke in svojo zgodovinsko zbirko. Gvanac iz Zagreba nam je predočil obdelavo specijalne slovenske zbirke konformno delu Zvezne komisije. G. ing. Fleck je razstavil nenavadno bogato in dragoceno zbirko slovenskih znamk z obeski in krasno obdelane hrvatske znamke. G. Sigmund iz Beograda je pokazal prav lepo specialno zbirko slovenskih znamk po 15 in 20 Kr. G. Novak iz Zagreba je razstavil nekaj bosanskih in slovenskih specialitet, drugi pa bogate zbirke Jugoslavije, Bosne, stare Avstrije, Črne gore, Medjimurja, Srbije, itd., a posebno mnogo zbirk je razstavila tudi mladina v največje veselje starejših zbiralcev.

Med odlikovanci so gg. ing. Fleck, Gregorčič in Novak dobili srebrne plakete; gg. Derocco in Hirschl pa srebrne medalje, razen njih je bilo pa odlikovanih še nekaj drugih zbirk z enakimi odlikovanji in bronastimi kolajnami. Kot zastopniki ljubljanskega filatelističnega društva so se razstave udeležili tudi predsed. g. dr. Grasselli s tajnikom g. Veseličem in odbornikom g. Stavcem. Povsod prirejajo filatelistična društva razstave, zato je pa tudi že čas, da nam veliko filatelistično razstavo priredi tudi Slovensko filatelistično društvo v Ljubljani, saj morajo končno naši zbiralci pokazati tudi svoje zaklade slovenskih znamk, ker tako bogatih ni nikjer na svetu.

Brezposelnost v Ljubljani

Ljubljana, 4. oktobra.

Ko se bliža zima, se običajno poviša tudi število brezposelnih. Povečajo ga zlasti sezonski delavci, ki poleti dobe nameščenje, pozimi so pa spet na cesti in se zato obračajo glede podpore na Borzo dela. Čeprav je pomanjkanje dela precej občutno, vendar Ljubljana v tem pogledu ni na najslabšem. V drugih mestih je težaški stan zastopan med brezposelnimi z največjim odstotkom, pri nas pa prevladujejo druge stroke.

Statistika prejšnjega meseca nam kaže, da je ostalo od avgusta 874 nezaposlenih, od tega 731 moških. V septembru se jih je na novo prijavilo 470 (327 moških), delo pa je dobilo 469. Borza dela je posredovala v 47 primerih za namestitev. Ob koncu septembra je ostalo nezaposlenih 652 moških in 194 žensk, skupno torej 846. Borza dela je v preteklem mesecu izplačala 28.626 dinarjev podpore. Med novimi prijavljenimi nezaposlenimi je najbolj prizadeta strojna pa tudi lesna industrija, brez službe je pa tudi prav mnogo krojačev in čevljarjev. Pomajkanje dela se občuti močno v gradbeni stroki. Ob koncu septembra izkazuje statistika nezaposlenih v lesni industriji 86, krojačev in čevljarjev 57, v strojni industriji 55, kovinarjev 45, grafikov 39 itd. Pričakuje se, da se bo število brezposelnih povečalo zlasti v gradbeni stroki.

„Šola in dom" v Mariboru

Maribor, 4. oktobra.

Snoči se je vršil v dvorani kina »Apolo« dobro obiskan občini zbor mariborskega društva »Šola in dom« Predsednik, prosvetni inspektor g. Poljanec, je pozdravil toplo vse navzoče, zlasti pa župana dr. Lipolda, nato je pa podal poročilo o delovanju društva. Društvo »Šola in dom« posreduje med starši in šolo na ta način, da prireja roditeljske sestanke na posameznih šolah, ob takih prilikah pa tudi poskrbi za primerna predavanja. Na teh sestankih so obravnavali tudi razna aktualna vprašanja Starši so se opetovano pritoževali, da kljub dijaškim knjižicam pravočasno ne zvedo za napredek svojih otrok. Vsa predlagana sredstva ne zadoščajo in je uspeh v tem pogledu samo tedaj, če stopijo starši od časa do časa v šolo. Novi odbor naj bi sprejel predsednikovo zamisel, da bi o konferencah obveščalo starše časopisje. Na občnem zboru se je tudi razpravljalo, da bi se delikatne zadeve glede napredka, pridnosti in vedenja učencev obravnavale med štirimi očmi.

Društvo »Šola in dom« je ustanovilo tudi vzgojno posvetovalnico za težko vzgojljive otroke, ki jo vodi strokovni učitelj Franc Martinc. Organizacija apelira tudi na učitelje, da ne rabijo proti učencem trdih in poniževalnih izrazov in poniževalnih kazni. Društvo je lani za vse Šole v Mariboru in okolici priredilo dve kinopredstavi. Mariborska organizacija je včlanjena tudi pri zvezi v Ljubljani, kjer jo zastopata dva člana. Zveza bo izdala za naše šole cenene, komentirane izdaje srbohrvatskih in francoskih klasikov, ki bodo veljale od 6—10 Din. Na koncu je spregovoril še župan dr. Lipold, ki se je zahvalil društvu za delovanje in mu tudi obljubil svojo pomoč.

Repriza „Hovanščine" premiera „Migo"

Ljubljana, 4. oktobra.

Prva repriza »Hovanščine« je imela prav dober odziv v publiki: gledališče je bilo skoraj polno in ljudje so kazali dovolj zadovoljstva. Predstava je bila glede solistovskih podajanj deloma na premierski višini, deloma še izklesanejša in mirnejša, orkester odličen, balet vrlo zanimiv in vseskoz točen, a zbori so mestoma popustili.

Zaključni mešani zbor 1. dej. je bil šibak in zlasti po nedostatnih basih skoraj medel, zaključni zbor 3. dej. je padel, kakor prvič, da je orkester zelo pametno rajši onemel, a tudi zaključni zbor zadnje slike ni bil več na višku. Javito pero je torej v zboru odnehalo in ga bo treba znova pritegniti

Vobče opozarjam, da se moški zbor, stoječ pred rampo na desni strani, preveč umika za kulise, namesto da bi bil ves na odru. V splošnem želim, da bi kazali gospodje moškega zbora v mimiki in igri še več duševnega sodelovanja, v mimiki, kretnjah in vsej igri; so med njimi togi tipi — mrtvi obrazi in mrtve duše. Pevec zbora mora igrati z očmi, licem, rokami in vsem bitjem kakor solist, da ne moti. Kdor tega noče ali ne zna, ne spada na gledališki oder.

In vse reprize morajo stati na premierski stopnji agilnosti in napetosti. Pozor torej! Izrečno naglašam, da so v zboru nekateri odlični po pazljivi, živahni igri in vztrajnem petju: Joško Rus n. pr. stoji z Jelnikarjem, Perkom in še nekaterimi zmerom v ospredju.

Izvrsten je bil zopet g. M. Rus kot stari knez Hovanski, imeniten v spevu in maski pisar g. Banovec, znatno boljši knez Golicin g. Marčec, zopet prav dober g. Janko in Gostič, prvak plemenitega petja pa seveda g. Beletto.

Nova je bila Marta ga. Tierry-Kavčnikova. Partija ji ne more popolnoma ustrezati; njen svetli mezzosopran ne more dovolj pastozno zadovoljevati nižin, dasi se lepo uveljavlja v srednjih in višjih legah izredno razsežne in objemne uloge. Njena odlika so dramatsko ostrejše, igralski razgibane uloge. Odlično je zapela pesem na klopi v prvi sliki 4. dej. V splošnem pa je kot rutinirana umetnica podajala vseskoz zajemljivo kreacijo in prejela dva šopka.

V drami, ki je bila malone brez gledalcev, so uprizarjali ljubezensko zgodbo pariškega dekleta v treh dejanjih »Migo, dekle z Montparnasa« iz peresa M. Acharda. Odlikovala se je ga. Mira Danilova s svojo Josetto; izvrsten je bil g. Daneš kot mož in v epizodni ulogi g. Kralj; posebno zanimanje pa sta zbujali novi igralki, gdč. Tuši Rainerjeva in gdč. Štefka Fratnikova, obe vrlo simpatični in že dosti odra privajeni, zato mirno in učinkovito nastopajoči mladenki. Več po prvi reprizi.

Fr. G.

Kupuj domače blago

Ljubljana, 4. oktobra

Naš narod ječi pod pezo težkih gospodarskih razmer. Prav občutno so prizadeti vsi sloji od kmeta preko delavca, uradnika, obrtnika, trgovca in industrijca.

Kot država, pretežno agrarnega značaja, smo navezani na eksport naših kmetijskih pridelkov in lesa. Ker se druge države radi svetovne gospodarske krize zapirajo, je naš izvoz znatno padel. Kljub temu pa še vedno kupujemo v inozemstvu take industrijske proizvode, ki se v dovoljni meri že izdelujejo doma. Ker niso zaposleni tovarniški in obrtni obrati, tudi niso zaposleni ne delavci in ne uradniki in armada brezposelnih raste od dneva do dneva. Seveda pa trpi pri tem tudi kmet, ki svojih pridelkov ne more prodati brezposelnim, pa tudi zaposlenim ne v dovoljni meri radi njih mizernih plač.

Da se temu zlu delno odpomore, lahko pomagamo vsi sloji na ta način, da vedno in povsod propagiramo nakup domačega blaga.

»Svoji k svojim« naj bo deviza vsega naroda. V tem znamenju priredi Narodna odbrana teden akcije »Svoji k svojim« od 7. do 14. tm. Propaganda se izvede z velikim zborovanjem v nedeljo 7. oktobra ob pol 11. uri v Ljubljani v dvorani hotela Union, s članki v časopisju, predavanji v radiu, s propagando v kinematografih, predavanji v vseh osnovnih, meščanskih in srednjih šolah, izvešenjem več tisoč lepakov in ličnih propagandnih tablic i. t. d. Ta teden zaključi veliko zborovanje v Zagrebu in drugih mestih. Podobna zborovanja se vrše po vsej državi. Pozivamo vso zavedno javnost, da se priključi tej akciji.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 4. oktobra: Gugalnica. Red Četrtek.

Petek, 5. oktobra: zaprto.

Sobota, 6 oktobra: Hlapci. Premiera. Izven.

Nedelja, 7. oktobra: Migo, dekle z Montparnasa. Izven.

•

Premiera Cankarjevih »Hlapcev«, ki jih režira g. Ciril Debevec, bo v soboto 6. oktobra. Zasedba glavnih vlog je sledeča: Jerman — g. Debevec, Lojzka — gdč. Boltarjeva, Župnik — g. Skrbinšek, Komar — g. Potokar, Hvastja — g. Lipah, Kalander — g. Cesar. To je prva predstava nameravanega Cankarjevega ciklusa, ki ga vprizori letos Drama v novi režiji in novi zasedbi. Podrobnejše poročilo prinesemo v bodočih dneh. Predstava bo izven abonmaja.

V nedeljo 7. t. m. bo prva repriza Achardove igre v treh dejanjih »Migo, dekle z Montmartra«, ki je vzbudila pri premieri mnogo prisrčnega smeha, ter je imela topel uspeh.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 4. oktobra: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Red B.

Petek, 5. oktobra: zaprto.

Sobota, 6. oktobra: Rigoletto. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

Nedelja, 7. oktobra: Tičar, opereta. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

•

Prvič v letošnji sezoni se poje 6. oktobra »Rigoletto«, najbolj priljubljena Verdijeva opera. Dirigira g. Neffat. Naslovno partijo poje naš odlični baritonist g. Primožič, Gildo gdč. Zvonimira Župevčeva, absolventka glasbene akademije v Berlinu, vojvodo Mantuanskega g. Banovec, Magdaleno g. Kogojeva, Sparafučila g. Zupan in grofa Monterona g. Marjan Rus. Predstava je izven abonmaja po znižanih cenah od 30 Din navzdol.

V nedeljo 7. t. m. se poje Zellerjev »Tičar« prvič v letošnji sezoni. Predstava je izven po znižanih cenah od 30 Din navzdol.

Sumljiv gost policije

Ljubljana, 4. oktobra.

Nedavno so graničarji na jugoslovensko-avstrijski meji prijeli nekega moškega, ki je brez dovoljenja in tudi brez potnih listin prekoračil našo mejo. Izročili so ga sreskemu načelstvu v Radovljici, kjer je dejal, da se piše Jan Matusz, rojen leta 1904, po poklicu študent, ki prihaja iz Francije, kjer je »študiral« 12 let. Kakšen je njegov študij, je pač najboli razvidno iz dejstva, da je presedel enkrat tri leta v ječi, bil je pa še okrog desetkrat kaznovan na razne manjše kazni. Jan je tudi zatrjeval, da je rumunski državljan in da je rojen v Radni, srez Arad.

Ker je prekoračil mejo brez dovoljenja, so ga na sreskem načelstvu obsodili na 90 dni zapora. Rekli so mu, naj podpiše zapisnik, tedaj se je pa zgodilo nekaj nepričakovanega. Mož se je namreč v naglici zmotil in se podpisal Anton Nagy namesto Jan Matusz. Ko so ga na sreskem načelstvu na to opozorili, je bil v vidni zadregi, pomagal si je pa z zatrjevanjem, da je živel v Franciji pod tem imenom.

Na sreskem načelstvu so bili prepričani, da imajo opravka z mednarodnim pustolovcem in zato so ga izročili ljubljanski policiji. Včerai so ga pripeljali v Ljubljano, kjer je bil pa zelo redkobeseden in so izvedeli od njega samo to, da potuje peš iz Francije v Rumunijo in da ga je pot slučajno zanesla k nam. Tudi je povedal, da obvlada več jezikov, tako francoščino, angleščino, madžarščino, deloma nemščino. Bil je popolnoma apatičen, ko so ga pa hoteli daktiloskopirati, je nenadoma oživel in energično protestiral, češ, da ne bodo mazali njegovih plemenitih rok . . .

Seveda mu ni to mnogo pomagalo, nasprotno, mož si je celo položaj poslabšal. Ker je policija prepričana, da ima opraviti z mednarodnim pustolovcem težjega kalibra, bo Nagyja zaenkrat obdržala tukaj, obenem jo pa razposlala vsem policijskim oblastim, tako na Dunaju, v Berlinu, v Parizu in drugih mestih njegov točen opis in prstne odtise in zdaj čaka samo na odgovor.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: četrtek, 4. oktobra katoličani: Frančišek

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Velika ljubezen mladega princa

Kino Ideal: Vrni mi svobodo

Kino Dvor: Strah in trepet

Kino Šiška: Tiger

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9 in Ramor, Miklošičeva cesta 36.

Izpod sita

Tekmuje zdaj vse, kar leze ino gre. In vsa tekmovanja so pod pokroviteljstvom, samo nogometna menda ne. Pokrovitelji že vedo, zakaj se boje nogometašev. Vsi pokrovitelji niso enaki. Nekateri se zavedajo, čim jih tekmovalci rabijo, drugi pa na to sploh ne pomislijo. To velja tudi za pokroviteljice. Drugih je neprimerno več kakor prvih. Škoda. Vsi tekmovalci so si podobni v tem, da tekmujejo z nogami in rokami, z glavami pa ne. Vsaka doba ima svojo značilnost. Naša ima to, da si utrjujejo ljudje mišice, možgane pa puščajo v nemar.

Poleg moških rade tekmujejo tudi ženske. Ene se navdušujejo za hazeno, druge za tenis, tretje se spoprimejo nad zlatim klasjem kot žanjice. Oni dan smo pa brali nekje o tekmi v molži. V prelepem francoskem kopališču La Touquet so se spoprijele elegantne dame, katera bi bila boljša kravja dekla. Lepo je to in prav, da tudi dame vedo, da je krava domača žival, ki ji teče na trebuhu mleko. Šlo je za kraljico mlekaric ali bolje rečeno molžaric in zmagala je akademsko izobražena žena dr. Aretta Madier. Torej akademska izobrazba in molža krav sta si segli v roke. To je najlepša pot nazaj k naravi.

Molža pa ni omejena samo na krave in ženske, temveč naletimo na njo v trpni in tvorni obliki tudi pri moških. Da, pri njih še prav posebno in če bi priredili mešano tekmo v molži, bi nemara zmagali moški. Ženske še daleč ne znajo molsti tako dobro kakor moški. Pa tudi pomolžena ni bila še nobena krava tako temeljito, kakor so bili že mnogi moški. Premnoge kar neprestano molzejo in se prav nič ne zmenijo za zlato resnico, da krava pri gobcu molze. V tem pogledu ljudje daleč nadkriljujemo krave.

SPORT

Teniški turnirji na Iliriji

V soboto ob 3. popoldne se bo na igriščih »Ilirije« začel družabni turnir, katerega se lahko udeleže vsi ljubljanski igralci. Prijave do sobote opoldne na igrišču. Prijavnice ni, žoge na razpolago. Tekmovalo se bo v singlu gospodov in dam ter, če bo dosti prijav v moškem in mešanem doublu.

Prvotno oporočilo v časopisju, da bo turnir 13. in 14. t. m. ni točno, sklep sekcije je, da se turnir odigra, v primeru lepega vremena **to soboto in nedeljo, 6. in 7. oktobra.**

S turnirjem je združeno tudi tekmovanje za »Pogačarjev memorial«. V singlu gospodov nastopijo vsi tekmovalci.

To tekmovanje je povsem ločeno od družabnega turnirja, kjer se bodo merili v glavnem oni, ki jih običajno na turnirjih ne vidimo

Vabljeni vsi igralci, brez ozira na klubsko pripadnost.

Žrebanje v soboto pred turnirjem.

Vodja turnirja je v soboto g. Rajko Kos v nedeljo pa g. Aleksander Truden.

Športno javnost vabimo, da si ogleda zanimive igre.

R. K. piše novelo

Ljubljana, 4. oktobra.

Da, tako je, R. K. piše novelo, tako smo dejali, ko smo prejeli prospekt, ki nam ga je poslal.

Začetku decembra izide v samozaložbi ljubavna novela današnjih dni »Njeni kralji«. Avtor nas popelje preko Zagreba, Novega Sada in Beograda na jug, na naš sončni Jadran, divili se bomo jasnim nočem, nasičenim z opojnim vonjem agav, mračne sence palm bodo kot pahljače zakrivale zvezdnato nebo, otožne melodije južnega srca pa bodo dvignile duši dveh mladih bitij in ju privedle v kraljestvo ljubezni... Tako blizu sta si — pa vendar bo razdalja, ki ju loči, žar njune kratke sreče udušila... — Ljubezen žene, ki ji je življenje bridko zaigralo, samoprevara, prevara in konec.

Dolgoletni prijatelj našega lista in poet kamniških lepot, mnogo opisanih in opevanih v našem listu, športnik in priložnostni reporter veselih in žalostnih dogodkov, Rajko Kos, nam obeta v kratkem svojega prvenca: novelo. Ako človek v današnjih časih izdaja knjigo, v samozaložbi celo, je to pogum, zato zasluži vso pozornost javnosti. Verujemo, da nas bo z vsebino presenetil in veseli bomo, ko bomo lahko novelo, prvenca, po oceni — priporočali.

Kratek izvleček vsebine na prospektu nam izda polno doživljajev, ki nam jih bo naš R. K. živo predočil.

Pristopajte k „Vodnikovi družbi"

Vedno trgovsko.

— Gospodična, ali smem prositi za prihodnji valček?

— Oprostite, obljubila sem ga že vašemu prijatelju.

— Vem, toda on je moral nenadoma domov, pa mi je izročil inkaso.

Vsak dan Ti pomaga zoper zobni kamen SARGOV KALODONT

DANES premiera velike glasbene komedije

VELIKA LJUBEZEN MLADEGA PRINCA

Izredno zabavna komedija, pri kateri se mora vsak smejati in zabavati. Nežne ljubavne melodije iz starih časov. V glavnih vlogah: WILLY FRITSCH, TRUDE MARLEN, PAVEL HÖRBIGER, IDA WÜST. Predstave ob 4., 7.¼ in 9.¼ uri zvečer. — Predprodaja vstopnic od 11. do ½13.

ELITNI KINO MATICA

DNEVNE VESTI

— **Društvom Zveze kulturnih društev.** Narodna odbrana priredi od 7.—14. oktobra t. l. teden akcije »Svoji k svojim«. Vabimo vse članstvo, da se sigurno udeleži javnega zborovanja akcije »Svoji k svojim«, ki bo v nedeljo 7. t. m. ob pol 11. uri na vrtu ali dvorani hotela Union (Ljubljana).

— **Kongres Južnoslovanske pevske zveze.** X. kongres Južnoslovanske pev. zveze, ki je bil določen v okviru proslave 60-letnice dubrovniškega pevsk. društva »Sloga« na 7. oktobra v Dubravniku, je preložen, ker ni bila dovoljena delegatom četrtinska voznina po železnici. Kongres bo v nedeljo 21. t. m. v Beogradu. Proslava 60-letnice pevskega društva »Sloga« v Dubrovniku se udeleži kot delegat savezne uprave njen predsednik senator dr. Vladimir Ravnihar.

— **Mednarodna železniška konferenca v Dubrovniu.** Jutri se prične v Dubrovniku mednarodna železniška konferenca, na kateri bo določen nov mednarodni vozni red na železnicah in parnikih. Na konferenci se zbere okrog 300 delegatov vseh evropskih držav. Seje bodo trajale do 13. t. m. Najprej bodo obravnavali vprašanja voznega reda za simplomske vlake v Evropi, potem pa še za druge vlake. Bolgarski in naši delegati so že prispeli v Split.

Ponoči je deževalo samo v Ljubljani in smo imeli do davi 11.2 mm padavin. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu in Skoplju 28, v Sarajevu 25, v Splitu in Zagrebu 24, v Ljubljani 22, v Mariboru 21. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759.3, temperatura je znašala 13.8.

— **Sin ubil očeta v obrambi matere.** V vasi Brckovci pri Rumi sta bila storjena v enem dnevu dva krvava zločina. Kmet Anton Horvat je ubil v prepiru svojega soseda Nikolo Jovanovića. Jovanovićevo truplo se še ni bilo ohladilo, ko je bil že storjen drug zločin. 20 letni Mato Tonković je ubil svojega očeta Ivana. Stari je rad pil in večkrat je prišel domov pijan. Tako je bilo tudi v torek. Prišel je pijan domov in začel pretepati svojo ženo. Mati je poklicala na pomoč sina, toda oče je navalil tudi nanj. Planil je za njim v izbo, kjer je pa sin pograbil sekiro in ubil očeta.

— **Starko zadavil v spanju.** V Topolovici so našli mrtvo 70-letno Julijano Kiš. Njeno truplo je že razpadalo. Obdukcija je pokazala, da je bila starka zadavljena. Po sobi je bilo vse razmetano, kar priča, da se je moral morilec s svojo žrtvijo boriti. Sum je padel na 26-letnega premožnega kmeta iz iste vasi Josipa Trkača. Pokojna je stanovala pri njem in Trkač bi jo bil moral do smrti vzdrževati. Nekoč jo je pretepel in bil je zaprt. Zato se ji je hotel osvetiti. Ponoči ko je spala, se je priplazil k njeni postelji in jo zadavil. Sprva je zločin tajil, ko so ga pa trdo prijeli, je vse priznal.

— **Nabavite si in zadovoljni boste,** nogavice, rokavice, perilo, trikotažo in druge modne potrebščine pri **M. PIRNAT, Sv. Petra cesta 22 in Poljanska 1** (Peglezen).

Pri boleznih srca in poapnenju žil, nagnjenosti h krvavitvam in napadih kapi zasigura »**Franz Josefova**« **grenčica** lahko izpraznjenje črevesa brez vsakega napora. Znanstvena opazovanja na klinikah za bolezni krvnih cevi so izkazala, da služi »**Franz Josefova**« **voda** posebno dobro starejšim ljudem. »**Franz Josefova**« **grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Odprte planinske koče SPD.** Dom na Krvavcu je stalno oskrbovan ter je krasen izlet skozi gozdove iz Kamnika. Koča na Veliki Planini je znana jesenska izletna točka mimo slikovitega Sv. Primoža. Pot do doma v Kamniški Bistrici nudi izletnikom vse čare pisane jesenske narave. Ob slikovitem Bohinjskem jezeru vabi izletnike hotel Zlatorog in Sv. Janez ter je zveza z izletniškim vlakom ki vozi do 15. t. m. jako ugodna. Prešernova koča na Stolu je odprta do 7. t. m., Valvazorjeva koča pa bo stalno oskrbovana. Ob lepem vremenu bo v soboto in nedeljo odprta Cojzova koča — javiti se je v Stahovici pri oskrbniku Erjavšku Francu — in koča na Kamniškem sedlu — javiti se v Kamniški Bistrici. Ob nedeljah in praznikih bo oskrbovana Erjavčeva koča na Viču. Posetniki Orožnove koče naj se javijo v Boh. Bistrici pri oskrbnici Smukavec Ivanki.

JAVNO ZBOROVANJE

AKCIJE »SVOJI K SVOJIM«
ZA NAKUP DOMAČEGA BLAGA.
VSI NA ZBOROVANJE!

— **Novela »Njeni kralji«** izide že prihodnji mesec in ne, kakor je bilo objavljeno v časopisju za novo leto. Zaradi te spremembe naprošaj avtor novele, g. Rajko Kos, vse one, ki so prejeli vabila za prednaročbo, da naročilnice, z ozirom na omejeno naklado, vpošljejo sigurno v mesecu oktobru, da se jim zamore knjiga pravočasno dostaviti.

— **Delo dobe.** Borza dela v Ljubljani sprejme za takoj hlapca, čevljarja modelirja, čevljarja za škornje, puškarja in pletiljo.

— **Frankopanski grad v Bakru postane muzej.** »Brača hrvatskog zmaja« so naprosili mesto Bakar, da jim odstopi stara zgodovinska poslopja Frankopanski grad in hišo Katarine Zrinjske. Stari Frankopanski grad bo preurejen v muzej. Bakarska mestna uprava je prošnji ugodila.

— **200 angleških mornarjev v Zagrebu.** Davi se je pripeljalo iz Splita v Zagreb 200 angleških mornarjev pod vodstvom vojaškega duhovnika angleške vojne mornarice Ch. Patona. Izletniki prenoče v Zagrebu, jutri se pa vrnejo v Split.

—lj **Občni zbor dravske oblasti Ferijalnega saveza** bo 14. oktobra v prostorih državne trgovske akademije.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno, nestanovitno vreme.

DANES
senzacionalni velefilm divjega zapada
GEORG O'BRIEN
in njegov konj v filmu
STRAH in TREPET
ZVOČNI KINO DVOR. Tel. 27-30.
Predstave danes ob 4., 7., in 9. uri.
Vstopnina 4.50 in 6.50 Din.

LJUBLJANSKO ZIMSKO ZABAVIŠČE
klet
v restavraciji „ZVEZDA“
se danes zvečer
otvori s plesom in godbo.
Izvrstna vina ter topla in hladna jedila. Prav nizke cene. Priporoča se restavrater
Rajko Zupan.

Iz Ljubljane

—lj **Na letnem telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivoliju grade tribune.** Zgradili so jih sicer že pred festivalom slovanskih plesov, toda med prireditvijo se je pokazalo, da so bile stopnice za sedeže nekoliko prenizke. Zdaj betonirajo na staro podlago nekaj decimetrov debelo plast betona, da bo avditorij primerno zvišan. Tribuni sta dve, med njima je pa dostop na telovadišče. Gradbena dela opravlja tvrdka Rožman, dočim je ograjo ob telovadišču in monumentalen vhod gradila Stavbna družba.

—lj **Dvorni nasip,** ki ga bodo preimenovali v Hribarjevo nabrežje, je zaprt za vozni promet v ozkem delu, dokler nabrežja ne bodo razširili. Nabrežje je tam res tako ozko, da ni primerno za vozni promet, saj se pešci ne morejo izogibati vozovom. Ob Ljubljanici bi bila sicer ravna cesta, ki bi vezala v najkrajši črti južni del mesta s središčem, z Marijinim trgom. Toda dokler ne podro hiše ob Ljubljanici (Mayerjeve) ali ne razširijo nabrežja s teraso, se bo moral promet še usmerjati po Wolfovi ulici. Od Černetove hiše naprej proti čevljarskemu mostu je nabrežje dovolj široko za vozni promet, zato ni zaprto. Za razširjenje nabrežja je že izdelan projekt, a je težko reči, kdaj bo uresničen. Baje so nameravali delati že letos. To delo je v zvezi z regulacijo Ljubljanice, a gre na račun mesta. Betoniranje terase bi ne bilo baš poceni, okrog 80.000 Din. Upamo, da se bodo dela lotili spomladi, saj je treba urediti nabrežje že zaradi reguliranega Marijinega trga. Nabrežje bo tvorilo s tromostjem in Marijinim trgom celoto. Kot kaže po regulaciji trga, niso računali z izvozom na trg z nabrežja. Cesta, ki bi držala z nabrežja na trg, bi presekala ploščad pri desnem mostu in bi tudi komplicirala promet ob prometnem otoku. Prejšnja leta, ko so začeli razmišljati o regulaciji Marijinega trga, so računali tudi s tem, da bodo podrli Mayerjevo hišo, ki davi Wolfovo ulico in utesnjuje nabrežje. Toda ta velikopotezna ureditev bi posegla preveč globoko v mestno blagajno in jim je šlo zdaj samo za ureditev prometa ter ne toliko za celotno regulacijo trga. Zato tudi še ni zanesljivo, če bodo kaj kmalu regulirali Dvorni nasip.

—lj **Prapor Ljubljanskega strelskega okrožja** že nekaj dni vzbuja splošno pohvalo v oknu trgovine »Elite« v Prešernovi ulic. Na beli svileni podlagi je med narodnimi ornamenti vezena pestra slika Ljubljane in zlat napis »Za kralja in domovino«, a na drugi strani je ime organizacije in strelski grb. Zastava je v tehniškem pogledu vzorno delo znane firme Josipa Hafnerja »Ecclesia«, ki je prav tako lepo napravila že več drugih zastav predvsem po načrtih naših znanih umetnikov in pa tudi po osnutkih g. Svetica, ki je napravil načrt tudi za ta prapor. Prapor bo slavnostno razvit v nedeljo ob pol 10. ob navzočnosti kraljevega zastopnika in delegatov Strelskih družin iz vse države, zlasti pa strelci prispo od Strelskega saveza v Beogradu in iz Ljubljanskega strelskega okrožja, ki se krije z ljubljanskim vojnim krogom in ima sedaj že 121 strelskih družin. Svečanosti bodo trajale tri dni in bomo o njih seveda podrobno poročali.

„NJENI KRALJI“
KDO SO? KDO JE ONA?
ODGOVOR V KRATKEM!

—lj **Društvo »Meščanska šola in dom na Viču«** ima danes ob 18.30 v šolski telovadnici svoj I. redni občni zbor, na katerega se starši meščansko šolske mladine vljudno vabijo. Ker je zaradi nezadostnih učnih prostorov pouk močno oviran, je dolžnost staršev, da se občnega zbora polnoštevilno udeleže, da tako javno manifestirajo, da se novo meščansko šolsko poslopje, za katerega so vse priprave že izvršene, čim preje prične graditi. Zavedajmo se, da nam je potrebna krepka, zdrava in dobro vzgojena mladina, ker narod se sodi po zdravju in omiki. — Odbor.

—lj **Krožni avtomobilski izlet v Dolenjske Toplice** priredi »Krka« v nedeljo 14. t. m. Izlet bo na progi Ljubljana-Grosuplje-Zagradec - Žužemberk - Soteska - Straža-Toplice, nazaj pa preko Novega mesta. Vožnja s kopeljo v Kneži kopelji in drugih kopeljih samo 55 Din! Prijave se sprejemajo v obeh pisarnah Putnika od jutri naprej.

—lj **Šentjakobsko gledališče** otvori svojo letošnjo sezono v soboto 13. t. m. ob 20.15 z Jurčič-Govekarjevo ljudsko igro s petjem »Rokovnjači«. Igra je izvrstno naštudirana in dekoracijsko na novo opremljena. V glavnih vlogah nastopajo prve moči odra: Blaža Mozola igra g. Gnidovec, glavarja rokovnjačev Ferdinanda pl. Basaja g. Košak Milan, Obloškega Tončka g. Hanžič, pisarja Raka g. Karus, čevljarja Bojca g. Moser, Mozolovo Polonco ga Ervina Wrischer-Petrovčičeva, go Poljakovo gdč. Gorjupova, Hudmanovo Jero ga Bučarjeva. V ostalih vlogah nastopa vse ostalo osobje odra. Pri predstavi sodeluje otroški zbor, ki zapoje znano Parmovo koračnico »Mi smo vojaki korenjaki«. Režijo vodi g. Miran Petrovčič. Cenjeno občinstvo opozarjamo že sedaj na to predstavo.

—lj **Na mestni klavnici ljubljanski** se bo prodajalo v soboto, dne 6. t. m. ob 15. na prosti stojnici prašičje meso po znatno znižani ceni.

—lj **Okrajna organizacija JNS** za Sv. Jakob v Ljubljani vabi svoje članstvo, da se sigurno udeleži članskega sestanka, ki bo 5. t. m. ob 20. uri v salonu gostilne pri Lozarju, Rožna ulica 15. Na tem sestanku se bo razgovarjalo o bližajočih se občinskih volitvah. Poročali bodo tudi delegati sreskega odbora.

—lj **V Elitnem kinu Matici** bodo danes pričeli vrteti ljubezenski film Willyja Fritscha, veselo glasbeno komedijo »Velika ljubezen mladega princa«. Poleg Fritscha, ki ima glavno vlogo nastopajo v tem filmu znani igralki Truda Marlen in Ida Wüst, ter igralca Paul Hörbiger in Jakob Tidke. Jutri ob pol 15. ima ZKD na sporedu zabavno opereto »Življenje je lepo« s slavnim dunajskim tenoristom Alfredom Piccarverjem nastopi tudi priljubljeni komik Szakall.

Važni nasveti za one, ki se sami brijejo. Brošurico pod tem naslovom z zelo koristnimi nasveti Vam pošlje na željo brezplačno »KONBINOS« samoprodaja za Jugoslavijo, Maribor, pošt. predal 62.

—lj **Bolgarski zadružniki,** ki so prispeli v torek popoldne v Ljubljano, so prenočili v hotelu »Metropol« in ne v »Unionu« kakor smo pomotoma poročali.

—lj **Christofov učni zavod v Ljubljani** je otvoril 3. t. m. na slovesen način svoje 31. šolsko leto. Sprejetih je bilo 78 gojenk in gojencev ne le iz naše države, temveč tudi iz Avstrije in Italije, kar brez dvoma izpričuje, da uživa ta zavod vsestranski ugled in vsestransko zaupanje.

SAMO ŠE DANES
VRNI MI SVOBODO...
V glavni vlogi lepa **JOAN CRAWFORD, Nils Asther, Robert Montgomery.** — Danes ob 4., 7. in 9.15 uri zvečer v
ZVOČNEM KINU IDEAL. Vstopnina najnižja: 4.50, 6.50 in 10.— dinarjev.

—lj **Še na asfaltiranje hodnikov čakamo** v Levstikovi ulici in zgornjem delu Nunske ulice. Stroji za mešanje in kuhanje asfalta so zdaj na gmajni ob Tržaški cesti. Če hodnikov ne bodo asfaltirali zdaj, jih najbrž ne bodo tako kmalu, ker mora biti podlaga za asfalt suha, vreme se bo pa najbrž kmalu skazilo.

— **Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov v Ljubljani** vabi svoje člane na sestanek, ki bo v nedeljo dne 7. t. m. ob 9.30 uri dop. v Trgovskem domu. Vstop imajo samo člani.

Misli mladega moža.

— Z bogato nevesto se hoče menda oženiti samo zato, da bi mu ostalo nekaj tolažbe, ko se bo ljubezen ohladila.

Če sestra pomaga bratcu.

Sestra, ki je pomagala mlajšemu bratcu napisati domačo nalogo: No, kaj ti je pa rekel gospod učitelj?

— Da sem vsak dan bolj neumen.

Kamniške planine pred zimo

Kako je zdaj na Menini, Krvavcu in Veliki planini — Zavarujte pasje peči

Kamnik, 3. oktobra.

V avgustu vreme ni bilo naklonjeno turistom in izletnikom in menda niti ena nedelja ni bila tako lepa, da bi jih zadovoljila. Nezadovoljstvo so delili s turisti tudi planšarji. Ko je prvi sneg pobelil najvišje vrhove, je pritisnil mraz in jih prisilil da so že ob koncu avgusta, zadnji pa 3. septembra odgnali živino s planin.

Neprijetna usoda slabega vremena je doletela tudi planšarski tečaj na Menini. Kakor znano, ima na tej planini banska uprava veliko posestvo, ki ga bo preuredila v idealen planinski pašnik za vzgojo mlade plemenske živine. Za vzor ji pri tej nameri služi krasno urejeno planšarstvo v Švici in v drugih alpskih deželah, kjer so ga z vednim izboljševanjem povzdignili v dobičkanosno panogo narodnega gospodarstva. Tudi pri nas bi se dalo s smotrenim delom marsikaj napraviti, predvsem pa nadomestiti zastarele metode planšarstva z novimi preizkušenimi pridobitvami in tako pomagati najsiromašnejšim goratim krajem naše domovine. Banska uprava zadnja leta vneto zasleduje te cilje in je kljub slabim časom letos organizirala planšarski tečaj na svojem posestvu »Bibi« na Menini. Tečaj je bil namenjen planšarjem, ki bodo prevzeli vodstvo planin. Po načrtu bi moral trajati 14 dni in bi obsegal vsak dan 8 ur praktičnega dela ter dve uri teoretičnega pouka o oskrbovanju in melioraciji planin, o pridobivanju krme, o mlekarstvu, prvi pomoči itd., torej 25 ur predavanj in 100 ur prakse. Neugodno deževno vreme pa je tečaj skrčilo na 10 dni, tečajniki pa so bili deležni več ur teoretičnega in manj praktičnega pouka, kar jim je bilo, mimogrede povedano, še bolj všeč. Predavali so znani strokovnjaki, tečaj pa sta vodila upravnik posestva na Menini inž. Vinko Šadar, znani priljubljeni vodja modrega vlaka, in inspektor agrarnih operacij inž. Alfonz Pirc ki sta imela tudi največ predavanj. Ob zaključku so tečajniki delali izpit in prejeli potrdila o obiskovanju tečaja. Lepa udeležba iz vseh planinskih krajev naše banovine je bila dokaz, kako potrebni so taki tečaji in kako si naše ljudstvo želi pouka, da si izboljša svoje gmotno stanje in krene na pot racionalnejšega gospodarstva. Banski upravi gre za njeno prizadevanje za izboljšanje planšarstva največje priznanje in splošna želja je, da bi prvemu planšarskemu tečaju čimprej sledil drugi.

Menino so letos zelo pogosto obiskovale razne izletniške družbe, zlasti s štajerske strani. Ta doslej tako malo znana planina je zdaj z dobro markiranimi potmi zvezana s svetom. Iz Gornjega grada z Vranskega, iz Bočne in iz Tuhinja vodijo na njo prav zložne poti. Sloves, ki ga uživa Menina med našimi smučarji, pa ji zagotavlja v prihodnji zimi še več obiska kakor doslej. Banska uprava je že lani znatno znižala pristojbine za prenočišče v svoji lepi planinski zgradbi, še poseben popust pa je določila dijakom in članom SPD. Letos bo na razpolago mnogo več prenočišč kakor dozdaj. Menina je torej dobro pripravljena za zimo.

Tudi na Krvavcu in na Veliki planini se že pripravljajo na zimo. Vse tri nedelje v septembru so bile krasne, zadnja morda najlepša v letošnjem letu. Turisti hitijo, da nadomestijo, kar so zamudili v avgustu. Planine so kar nenadno oživele, vse koče so bile polne, najbolj pa seveda na Krvavcu in na Veliki planini. Zimski sportniki so že vzeli v najem vse planšarske koče po planinah in jih skrbno preurejajo za zimsko sezono. Če je kje v leseni steni razpoka, jo previdno zamašijo z mahom, da bodo varni pred mrazom in vetrom, po kočah kopičijo skladovnice drv in nosijo mah in listje za gorska ležišča. Vsi hitijo, da bo delo čimprej gotovo in da jih zima ne najde nepripravljene. Odej in kuhinjske posode pa nihče ne nosi prekmalu v planine, ker imajo planinci s tem že slabe izkušnje. Dolgoprstneži iz doline so namreč izvohali, da bi se dalo kaj uporabnega najti in so lani vlomili v vse planšarske koče. Odnesli so vse, kar jim je prišlo pod roke in so razdejali celo lesene stene, med katere so nekateri skrili odeje. Tudi letos so po odhodu planšarjev vlomilci pretaknili vse koče na Mali in Gojški planini in napravili ponekod precej škode.

Med smučarskimi postojankami v Kamniških planinah je pač najbolj obiskana Velika planina. Pot je lahko dostopna, čeprav je precej dolga in strma. Edino nevarno mesto je na Pasjih pečeh, v višini 1200 m. Tu je vsekana v skalno steno ozka steza, ki jo pozimi sneg popolnoma zamede in smučarji morajo natovorjeni s smučkami in nahrbtnikom skrbno paziti, da jim na poledeneli gazi ne izpodrsne in da ne strmoglavijo v prepad. Posebno nevaren je prehod ob novo zapadlem visokem snegu ali pa ob poledici. Smučarji so sicer previdni in se, hvala Bogu, dozdaj še ni pripetila nobena nesreča, vendar pa so že pogosto izražali željo, da bi se to mesto primerno zavarovalo. Danes, ko hodi v planine smučat staro in mlado, moški in ženske, se prav lahko pripeti, da bo gol slučaj povzročil hudo nesrečo. Zlasti je to nevarno ponoči v megli, ko mora človek že utrujen po dolgi in naporni poti prekoračiti Pasje peči. Sicer imajo smučarji na razpolago še drugo pot, ki je manj nevarna in bolj naporna, pa se jih vedno večina odloči za spodnjo pot. Ali ne bi bilo primerno, da bi to pot, ki je dolga komaj 50 metrov, skromno zavarovali? Par železnih palic, ki bi jih zabetonirali v skale in nekaj žice, pa bi bila pot varna, smučarjem pa bi bilo prihranjeno obilo nepotrebne jeze. Morda pa bomo tudi tu, kakor že splošno navada v našem življenju, počakali na kako težko nesrečo ali pa celo na smrten slučaj in potem hiteli na vse mogoče načine zavarovati pot, ker se bo »pokazala nujna potreba«...

Iz Kamnika

— **Sportne vesti.** Teniški turnir za prvenstvo SK Kamnika je organizirala teniška sekcija. Turnir je prav zanimiv in vsi smo radovedni, kdo si bo pridobil častni naslov prvaka. — Kamniški nogometaši so v nedeljo gostovali v Tržiču, kjer so odnesli po lepi in zanimivi igri zmago v razmerju 3:1 (2:0). Kamničani se pogajajo tudi z novomeškim »Elanom« za medmestno tekmo Kamnik-Novomesto. Ob tej priliki naj bi bil v Novem mestu tudi teniški dvoboj med obema kluboma. — V nedeljo bo v Domžalah lokalna derby tekma med Diskom in Domžalami. Za tekmo vlada veliko zanimanje.

— **Kamniški gasilci** so organizirali za nedeljo popoldne v kino dvorani trgatev grozdja. Čisti dobiček je namenjen za Miklavževo obdarovanje revnih otrok.

— **O priliki nesreče pri žalcu,** kjer se je s tovornim avtomobilom ponesrečilo več članov godbe »Žarje«, so pisali časopisi, da je vodil tovorni avtomobil mladi Rode, sorodnik avtopodjetnika iz Kamnika. Ker bi marsikdo s tem lahko napačno tolmačil, da je bil šofer eden izmed solastnikov avtobusnega podjetja »bratje Rode« iz Kamnika, moramo ugotoviti, da je šofer Vilči Rode pač v daljnem sorodstvu s kamniškimi podjetniki Rodeti, nima pa nobene zveze s podjetjem in seveda tudi ni solastnik znanega kamniškega podjetja.

Iz Maribora

— *Predavanje o jahanju.* Za člane jezdnega odseka mariborskega Sokola in tudi za ostale Sokole, ki se zanimajo za jahanje, bo predaval brat Matko Kumer nocoj ob 20. uri v društveni sobi v Narodnem domu o temi »Teorija in osnovni pojmi o jahanju«. Za člane omenjenega kluba je predavanje obvezno, ker sicer ne bodo pripuščeni k jahanju.

— *Cankarjevi »Hlapci« — druga premiera.* Nocoj vprizori Narodno gledališče v Mariboru eno najboljših slovenskih dram »Hlapce« našega odličnega slovenskega dramatika Ivana Cankarja. Vodstvu gledališča gre vse priznanje, da je vstavilo med uvodni repertoar letošnje gledališke sezone Cankarja, ker bo to za Maribor izreden kulturni dogodek. Delo bo tem bolj privlačno, ker bo vprizorjeno v novi zasedbi in novi inscenaciji. Hkrati bo nocojšnja vprizoritev lep jubilej naše prve igralke Elvire Kraljeve, ki slavi 15 letnico umetniškega udejstvovanja. Pri nocojšnji premieri veljajo bloki.

— *Dnevni red prve seje mestnega sveta.* Na prvi redni seji mestnega sveta, ki se bo vršila v okviru novega zakona in ji bo predsedoval predsednik g. dr. Franjo Lipold, bo naslednji dnevni red: poročilo predsedstva, prenos poslov iz kompetence mestnega sveta na stalni odbor in določitev odborov v smislu § 69. zakona o mestih ter volitev odborov, ustanovitev stalne pristojnosti predsednika izvolitev dveh članov mestnega sveta za podpisovanje v poslih, ki obvezujejo mestno občino, priključitev okoliških občin k mestu ter poročilo odsekov. Seja, ki obeta biti zelo zanimiva, se bo vršila v torek 9. t. m. ob 18. uri v mestni posvetovalnici.

— *Razprava proti morilcema Laknerju in Pančurju.* V ponedeljek 15. t. m. ob pol 9. se prične v moški kaznilnici izredno zanimiva razprava proti Laknerju in Pančurju, ki sta nedavno na poskušenem begu iz kaznilnice ubila nadpaznika Petrina. Obtožnica, ki je precej obširna, natančno opisuje grozno dejanje, za katero terja državni tožilec smrt obeh morilcev. Vsekakor bo ta razprava monstre proces v letošnji sezoni. O poteku razprave bomo poročali.

Iz Celja

—c *Še enkrat na naslov mestnega poglavarstva.* Nedavno smo poročali, da je mestni svet celjski že dvakrat sklenil, da se Oblakova ulica odpre za promet. Ker je ostalo samo pri sklepu, smo to grajali. Od takrat je zopet preteklo nekaj časa, a mestno poglavarstvo še ni ukrenilo ničesar, da bi to ulico odprlo za promet. Skrajni čas je, da se mestno poglavarstvo zgane in uredi zadevo. Na Oblakovi ulici bo treba v predelu med Zrinjskega in Kersnikovo ulico namestiti javno električno svetilko. Treba bo tudi urediti pešpot od Tavčarjeve ulice ali plotu bolnišnice do Oblakove in Jenkove ulice ter jo primerno razsvetliti. To je s stališča javne varnosti nujno potrebno.

—c *Plačilo najemninskega vinarja.* Mestno poglavarstvo v Celju opozarja hišne posestnike, da je 1. t. m. zapadel v plačilo zadnji obrok najemninskega vinarja (gostaščine). Stranke se pozivajo, da plačajo zapadle zneske zanesljivo do 30. t. m. pri mestni blagajni. Po preteku plačilnega roka se bodo zaračunale zakonite zamudne obresti. Plačila, ki bodo izostala, bodo izterjana z izvršbo.

—c *Celjski nogomet.* V nedeljo popoldne bo na Glaziji podsavezna prvenstvena tekma med SK Celjem in SK Svobodo iz Maribora. Tekma bo gotovo zanimiva, ker se bo moštvo SK Svobode zelo potrudilo, da popravi neugodni vtis, ki ga je povzročil težki poraz Svobode preteklo nedeljo s Čakovečkim SK v Čakovcu. Celjani ne bodo smeli podcenjevati nasprotnika, ampak bodo morali nastopiti s kompletnim prvim moštvom.

Skrivnost belega čevlja

11

— O, prav dobro se spominjam.

Ellery se je brž ozrl po vseh drugih navzočih. Janney je sedel in zrl še vedno mračno v tla. Sodeč po izrazu njegovega obraza je bil zatopljen v težke misli. Minchen je stal naslonjen na vrata in pazljivo poslušal. Claytonova je opazovala Elleryja. Zdelo se ji je, da je očarana. Druga strežnica je sedela mirno na stolu, roke prekrižane na kolenih.

Ellery se je sklonil naprej. — Gospodična Price, kdo je vstopil v čakalnico, ko sta doktor Leslie in Claytonova odšla?

Zdelo se je, da je spravil izredno važen Elleryjev glas strežnico malo iz ravnotežja. Trenutek je oklevala. — No, nihče, samo doktor Janney, gospod.

— Kaj? — je zarohnel doktor Janney. Planil je pokonci tako naglo, da je Claytonova prestrašeno kriknila. — No, to je pa že od sile, kaj se vam je zmešalo, Lucille! Kako si drznete sedeti tu tako mirno in govoriti mi v obraz, da sem stopil v čakalnico pred operacijo?

— Toda, gospod doktor, — je odgovorilo dekle s slabim glasom in prebledelo — jaz sem vas videla.

Kirurg je izbuljil oči na strežnico in dolga roka mu je omahnila na koleno. Ellery se je ozrl nanj, na gospodično Price, na Minchena — in tiho je nekaj zamrmral sam pri sebi. Ko je znova spregovoril, je zvenel njegov glas mehko in malo tresel se je.

— Vi že lahko odidete, gospodična Claytonova.

Strežnica je široko odprla oči. — Ah, toda . . . Prosim, bodite tako prijazni.

Nerada je odšla in ko je Minchen zapiral za njo vrata, se je hrepeneče ozrla čez ramo.

—Tako. — Ellery je odložil očala in jih začel skrbno brisati. — Zdi se, da smo prišli do točke, kjer je majhno protislovje. Vi, doktore, trdite, da pred operacijo niste bili tu?

Janney je izbuljil oči. — Seveda trdim to. To je največji nesmisel. Saj ste vendar sami govorili z menoj o pol enajstih na hodniku, baš ko sem končal operacijo in tudi videli ste me, ko sem odhajal z vratarjem Cobbom v čakalnico. Kako bi mogel biti tu v predsobi, Lucelle? Vi se gotovo motite.

— Trenutek, prosim doktore, — ga je prebil Ellery. Gospodična Price, koliko je bila ura, ko je prišel doktor Janney sem? Ali se morete spomniti?

Strežnica se je z nervoznimi prsti dotikala svojega belega plašča. — No, točno se ne spominjam, mislim pa, da je bilo ob pol enajstih. Morda nekaj minut pozneje. Gospod doktor, jaz sem . . .

— In kako veste, da je bil baš doktor Janney?

Nervozno se je nasmehnila. — To je naravno. Mislila sem, skratka spoznala sem ga. Bila sem trdno prepričana, da je to doktor Janney.

— Aha! Vi ste bili o tem trdno prepričani? — je dejal Ellery. Naglo je stopil korak naprej. — Kaj ga niste videli v obraz. Če bi bili videli njegov obraz, bi bili vedeli to točno in zanesljivo.

— Seveda, — je vzkliknil Janney, — saj me vendar že dovolj dolgo poznate, Lucille. Ne razumem . . . Zdelo se je, da je ves zbegan in razburjen. Minchen ga je presenečeno gledal.

— Oh, vi, na sebi je imel plašč, čepico in gazovo masko, kakršna se rabi pri operacijah, — je zajecljalo dekle in tako sem videla samo njegove oči. Toda povedati moram, da je šepal, gospod, bil je približno enako visok, to je tisto, kar sem hotela povedati, ko sem dejala, da sem bila trdno prepričana, da imam pred seboj doktorja Janneya. Človek prav za prav nikoli ne ve, zakaj.

Janney jo je presenečeno gledal. — Križ božji, nekdo se je izdajal zame! — je kriknil. — Da, o tem ne more biti dvoma. Saj ni težko posnemati me... krajša noga ... maska ... in nekdo... nekdo...

VII.

KDO SE JE IZDAJAL ZA JANNEYA?

S pomirjajočo kretnjo je položil Ellery Janneyu roko na ramo. — Pomirite se, doktore! Sedite, kar sedite! Kaj kmalu pridemo resnici do dna . . . Kaj je to? Vsopite!

Začulo se je namreč krepko trkanje na vrata in na pragu se je pojavil orjaški mož visoke postave v promenadni obleki. Imel je krepka ramena, svetle oči in ves brazgotinast obraz.

— Velie! — je vzkliknil Ellery. — Je moj papa že tu?

Prišlec je ošinil Janneya, Minchena in strežnico s pogledom izpod gostih obrvi . . .

— Zunaj na cesti je še. Policisti z bližnjega komisarijata in detektivi z glavne policije so že tu. Vstopili bi radi. Mislim, da si tega ne želite. — Pomembno se je ozrl na Elleryjevo družbo.

— Ne, ne, Velie, — je odgovoril Ellery hitro.

Zadržite jih zaenkrat zunaj. Ne pustite sem nikogar, dokler vam ne dam drugačnih navodil. Ko pa pride moj oče, me takoj obvestite.

— Dobro. — Orjak je molče odšel in tiho so se zaprla vrata za njim.

Ellery se je zopet obrnil k strežnici. — A zdaj, gospodična, morate odgovarjati točno, kakor da bi bilo od tega odvisno vaše življenje. Povejte mi, kaj se je godilo tu ves čas od trenutka, ko sta vas doktor Leslie in Claytonova pustila samo z gospo Doornovo in do trenutka, ko so odpeljali bolnico v operacijsko dvorano?

Strežnica se je plaho in nervozno ozrla na kirurga, ki jo je srepo gledal.

— Torej, jaz sem . . . prisiljeno se je zasmejala. To je zelo enostavno, gospod Queen . . . Doktor Leslie in Claytonova sta odšla, čim smo pripeljali gospo Noornovo iz tretjega nadstropja. Opravka nisem imela nobenega, zdravnik je še enkrat pregledal bolnico in vse je bilo v najlepšem redu . . . Ali je vam morda znano, da ni bila narkotizirana?

Ellery je prikimal.

— To je pomenilo, da ni bila potrebna navzočnost zdravnika, ki skrbi za anastezije, pa tudi meni ni bilo treba paziti, kako bolnici utriplje srce. Bila je v comatičnem stanju in pripravljena k operaciji.

— Da, da, — je dejal Ellery nestrpno. — To vemo, gospodična. Govorite, prosim, o možu, ki je prišel v čakalnico.

Strežnica je zardela. — Da, gospod . . . Ta mož, o katerem — ki sem ga smatrala za doktorja Janneya, je prišel v predsobo deset ali petnajst minut po odhodu doktorja Leslie in Claytonove. On . . .

— Skozi katera vrata je prišel? — je vprašal Ellery.

— Skozi tale. — Strežnica je pokazala na vrata, vodeča v dvorano za narkotiziranje.

Ellery s je naglo obrnil k Minchenu. — Johne, kdo je bil danes dopoldne v dvorani za narkotiziranje? Ali ste jo sploh rabili?

Minchen ga je začudeno pogledal. Namestu njega je pa odgovorila strežnica.

— Tam so danes narkotizirali nekega bolnika, gospod Queen. Če se ne motim, sta bila tam strežnica Obermannova in doktor Dyers.

— Dobro.

— Mož, ki je prišel v predsobo in ki je šepal, je imel na sebi zdravniški plašč in zaprl je vrata za seboj . . .

— Naglo?

Za ogromno ameriško zračno brodovje

Poziv generala Mitchela ameriški javnosti — Amerika naj zgradi 50 zrakoplovov za bombardiranje

Bivši šef ameriškega vojnega letalstva general William Mitchel se je obrnil v torek na ameriško javnost s pozivom, v katerem prosi zvezno letalsko komisijo, naj ukrene vse potrebno za zgraditev ogromnega ameriškega zračnega brodovja. Njegov poziv je vzbudil splošno senzacijo, kajti Mitchel je kot javni delavec prvi jasno označil temeljne politične razlike med Japonsko in Zedinjenimi državami, kar je

sprejel del ameriškega prebivalstva in tiska z vidnim zadovoljstvom. Mitchel pravi: Potrebujemo 50 velikih zrakoplovov za bombardiranje, da bomo lahko napadli Japonsko. Ne sme jih biti manj kot 50. Morate jih nam dovoliti, kajti najmanj 50 najmoderneje opremljenih vojaških zrakoplovov lahko v nekaj urah izpremeni glavno mesto Japonske in vsa najvažnejša središča te otoške države v prah in pepel.

Mitchel je z vsem povdarkom opozoril člane odbora, da nihče ne sme pozabiti na to, da se kupiči na Daljnem vzhodu zapletljaj na zapletljaj. Zgraditi moramo taka letala in take zrakoplove, ki bodo lahko napadli Japonsko hitro in jo zasuli v nekaj minutah z bombami ter uničili njeno vojaško silo, še preden se bo mogla sama pripraviti za napad. Naše zračno brodovje mora biti zgrajeno tako, kakor je v Angliji. Kakor angleški otok, moramo imeti tudi mi dovolj močno zračno brodovje na Tihem oceanu proti svojemu sovražniku. Tudi Anglija lahko s svojimi zračnimi silami napade kontinent.

Mitchel opozarja tudi na razliko med oddaljenostjo Anglije od evropske celine in ameriške letalske baze v Tihem oceanu od Azije. Zato se morajo Zedinjene države odločiti ne za brodovje bombarderskih letal, temveč za bombarderske zrakoplove, ki se morajo graditi po načelu »lažji od zraka« in ki imajo akcijski radius 6000 do 8000 milj. Mitchel odločno odklanja naziranje vojaških krogov, da se zrakoplovi v vojni niso obnesli. Katastrofo zrakoplova »Matzon« je zakrivila velika stupidnost zrakoplovne uprave. Potrebujemo vojaške bombarderske zrakoplove, ne pa bombarderskih letal, zaključuje Mitchel svoj poziv. Vojna letala so za obrambo naših interesov brez praktičnega pomena. General Mitchel se je odlikoval med svetovno vojno v ameriški letalski službi v Franciji.

Mati zadavila svoja otročička

9. septembra se je nastanila v hotelu v mestu Josefov na Češkoslovaškem Milada Balcar, ki je prispela iz Opave za svojim ljubčkom. Imela je s seboj dva otročička, 3letno Bohuslavo in 7mesečno Ljudmilo. Stanovala je v hotelu v Jaromeřu in vsak dan je hodila k svojemu ljubčku, ki je služil pri vojakih v Josefovu. Otročička je puščala večinoma doma. Najbrž se je že takrat pripravljala na grozen zločin, ki ga je storila v ponedeljek popoldne, ko je najprej zadavila svojo hčerkico Ljudmilo. Potem je sedla k mirno spečemu sinčku Bohuslavu in sedela pri njem vse popoldne, dokler se ni prebudil. Sinček je takoj vprašal mater, kaj se je zgodilo z njegovo sestričico. Mati mu je odgovorila, da njegova sestrica spi. V naslednjem hipu je planila tudi na sinčka in ga zadavila. Zločinska mati je potem vso noč presedela pri zadavljenih otročičkih. Zjutraj se je hotela obesiti, pa se ji je vrv pretrgala. Pozneje ni imela več poguma, da bi storila s seboj isto, kar je storila z nedolžnima otročičkoma.

Zločin je odkril natakar, ki se mu je zdelo čudno, da Balcarjeve ni iz sobe. Iz sobe je dišalo po lizolu. Zato je natakar vdrl v sobo, kjer je našel nesrečna otročička mrtva. Zločinsko mater so aretirali in izročili sodišču. Izgovarja se, da je zadavila otročička zaradi bede. Na njeni nočni omarici so našli solno kislino in lizol. Oče male Ljudmile je bil podnarednik, h kateremu je Balcarjeva prišla in ki je pošteno plačeval za nezakonskega otroka. Zločin brezsrčne matere je razburil vse prebivalstvo.

Naročite — čitajte „LJUBLJANSKI ZVON“

Insull pred sodiščem

V torek se je pričela pred sodiščem v Chicagu zanimiva obravnava proti bivšemu električnemu kralju Samuelu Insullu. Obravnavo vodi James Wilkerson. Trajala bo po mnenju ameriških sodišč tri mesece, ta čas bo zaslišanih nad 200 prič, poleg tega bo pa moralo dati sodišče pregledati po strokovnjakih bilance 34 delniških družb Insullovega koncerna. Insull je obtožen obenem s svojimi 16 ravnatelji in predsedniki nadzornih odborov poneverb v znesku 143.000.000 dolarjev. Njegovim ravnateljem očita obtožnica, da so s kaznivimi manipulacijami oškodovali delničarje Insullovih delniških družb za 134.000.000 dolarjev.

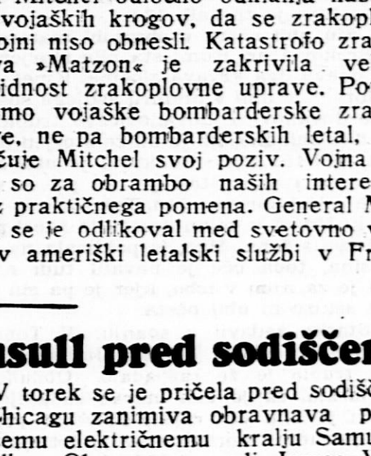

Najvišja kazen, ki lahko zedene Insulla, je 125 let ječe in 250.000 dolarjev denarne globe odnosno odškodnine. Med obtoženci je poleg mnogih drugih prej uglednih mož tudi Insullov sin. V Ameriki vlada za ta proces veliko zanimanje. Insull je izjavil, da je zdaj brez sredstev, ker je vložil leta 1932 vse svoje ogromno premoženje in dragulje svoje žene v podjetja, da bi preprečil katastrofo.

Nemška nehvaležnost

»Berliner Tagblatt« napoveduje nov roman, ki ga bo priobčeval pod naslovom »Sibirski angel«. Nemški vojni ujetniki, piše »Berliner Tagblatt«, so bili med svetovno vojno izpostavljeni strašnemu trpljenju v sibirskih taboriščih, dokler se ni zavzela za nje 23letna ženska kremenitega značaja in železne volje. Kmalu je bila splošno znana pod imenom »Sibirski angel« in to ime ji je ostalo do danes. Nikjer se ne govori o tem, kako se je ta dobrotnica v resnici pisala, in to ima svojo utemeljitev. Tudi v Nemčiji je znano, kako se je tretja država oddolžila temu »Sibirskemu angelu«, ki je pomagal tisočem in tisočem nemških ujetnikov med vojno.

Švedinja Elsa Brandstroemova se je namreč omožila z nemškim uradnikom, ki po zakonih tretje države ni mogel biti več uradnik in njegova žena je tudi spoznala, kaj to pomeni. Vzoren dom za otroke bivših nemških vojnih ujetnikov, ki ga je zgradila na lastne stroške, je Hitlerjeva vlada kratkomalo zaplenila, dobrotnici pa namignila, naj zapusti Nemčijo. V romanu se pripoveduje, kako je mlada Švedinja premagala vse ovire birokratične ozkosrčnosti, kako je v neprestani nevarnosti rešila mnogim življenje in zdravje in kako je vsem vrnila vero vase. Vse to se ji je posrečilo med svetovno vojno, toda njene moči so bile preslabe, da bi kljubovala ukrepom Hitlerjeve Nemčije. Edina nemška hvaležnost je ta roman, ki bo pa nekaj neokusnega, saj se v naznanilih ime velike dobrotnice niti omeniti ne sme.

Z Jesenic

— **Sportne vesti.** Ker imata SK Sora iz Škofje Loke in SK Bratstvo v nedeljo, 7. t. m. prost termin in je protest SK Korotana iz Kranja radi odigranja pokalne tekme, ki se je vršila dne 16. sept. v Kranju, že rešen se s tem računa, da bo podsavez za ta dan sigurno določil finalno pokalno tekmo med rivaloma iz Škofje Loke in Jesenic. Zanimanje za to srečanje je na Jesenicah in v Škofji Loki izredno veliko, ker so vsi prijatelji sporta in tudi oni, ki zasledujejo potek pokalnih tekem, zelo nestrpni in težko pričakujejo, kdo bo izšel iz te hude borbe kot zmagovalec in odnesel lep, od LNP razpisani pokal. Da se oba kluba z vso vnemo pripravljata na to odločilno tekmo nam dokazujejo posamezna poročila, vendar pa je končno žoga le okrogla. Da bodo eni ali drugi napeli vse sile za zmago svojih klubov smo trdno prepričani, vendar priporočamo zastopnikom modro-belih iz Jesenic, da pokažejo z voljo in elanom, da se jih kar tako tudi ne da poraziti in da bodo trd oreh vsakemu klubu, ki se je že in se bo še boleval za ta pokal. — Poročilo o nedeljski tekmi, ki se je vršila med I. moštvi SK Enakosti in Bratstva na Jesenicah, popravljamo v toliko, da po tekmi niso navalili igrači Enakosti na igrače Bratstva pač pa mladina iz vrst gledalcev, na katero je bržkone vplival surov potek igre.

— **Ograje, ki kvarijo zunanjost mesta.** Na Jesenicah so nekatera društva in klubi v telesnovzgojnem in športnem pogledu v zadnjih letih napravili velik korak naprej. Imamo eno telovadišče in tri športna igrišča ki so bila iz skalovitih in gozdnatih terenov zniveliran in urejena s krvavimi žulji idealne jeseniške mladine, ki se ni bala ne truda in znoja, ne zamude časa in materijalnih žrtev, samo da je dosegla svoj namen. Dve igrišči, ki ležita na desni strani Save sta že dalje časa ograjeni s primitivnimi ograjami, te dni pa dovršujejo ograjo na tretjem igrišču, ki leži skoraj v središču mesta ob stekališču cest in železnic. Ta ograja je zlasti ob južnem obhodu igrišča ob železnici tako slabo in grdo narejena, da naravnost kriči in izziva upravičeno grajo domačinov in tujcev, ki hodijo in se vozijo tam mimo. Med tem, ko tehnične komisije izdajajo hišnim posestnikom pri izdaji gradbenih dovoljenj za prizidke, ograje in drvarnice zelo stroge predpise — se je dovolilo tu, na najbolj vidnem kraju napraviti take planke, kakršnih bi ne smeli dovoliti graditi niti v kakšni vasi. Vemo, da bodo prizadeti radi tega s kolom udarili po našem poročevalcu, ki bi upravičeno in to v interesu splošnosti kritiziral tako ograjo, četudi bi jo napravilo še tako nacijonalno društvo. (Op. uredništva.)

Iz Metlike

— **Kopališče je spet oživelo.** Ob Kolpi je te dni spet vse živo. Že več kot teden dni vlada pri nas prava poletna vročina in zato ni čuda, če ljudje tako pridno obiskujejo bregove Kolpe. Zlasti mnogo kopalcev je bilo v soboto in nedeljo. Za konec septembra oziroma začetek oktobra je voda res izredno topla, saj kaže toplomer nad 20° C.

— **Spisek pridobnine** je razgrnjen v občinski pisarni in je na podlagi čl. 116. zakona o neposrednih davkih na vpogled vsem občanom, ki so podvrženi pridobnini.

— **Vsi, ki so bili odlikovani** z zlato ali srebrno kolajno Karadjordjeve zvezde, kakor tudi svojci s temi odlikovanji odlikovanih pokojnikov naj se v smislu naredbe vojnega ministrstva javijo nemudoma v občinski pisarni.

— **Umesten ukrep.** Na temelju zakona o življenjskih potrebščinah so dolžne vse osebe, ki so zaposlene pri prodaji ali nakupovanju živeža, pri zdravnikih se pregledati. V poštev pridejo nastavljenci trgovin, pekarij, mesnic in gostiln. Vsak nameščenec takega obrata mora potom občine vsako leto predložiti zdravniško izpričevalo, iz katerega mora biti razvidno, da ne boluje na nobeni nalezljivi bolezni. V izogib sitnostim naj vsi prizadeti taka izpričevala predlože občinskemu uradu v 14 dneh, ker omenjeni zakon za kršitev določa tudi kazni.

— **Naše »Američane«,** ki jih ima Bela Krajina menda največ od vseh delov naše banovine, obveščamo, da je kongres Združenih držav severoameriških pred kratkim s posebnim zakonom povišal mesečne podpore (pokojnine), ki jih uživajo nasledniki umrlih veteranov, ki so med svetovno vojno služili pod zastavo severoameriških držav in so kot taki padli ali pa umrli na posledicah vojne. Vsi prizadeti naj se takoj javijo izseljeniškemu komisarijatu v Zagrebu in navedejo vse potrebne podatke (ime in priimek pokojnika, od kdaj prejemajo pokojnino, koliko in potom koga).

— **Pogodbo za dostavo pošte** na progi Ribnik—Metlika za dobo od 16. januarja 1935 do 15. januarja 1936 je razpisalo savsko poštno in brzojavno ravnateljstvo. Javna ustmena pogodba se je vršila v občinskih uradih v Metliki in v Ribniku v sredo dopoldne.

Iz Laškega

— **Uzmovičeva smola.** Lepo šmihelovo nedeljo je hotel izrabiti neki nepridiprav, ki se je v noči od torka na sredo vtihotapil v spalnico neke tukajšnje gostilne. Med stikanjem po predalih se je prebudila gostilničarka, ki je že spala in se nemalo prestrašila nenadnega nočnega obiska. Nič manj prestrašen pa ni bil tatič, ki ni računal na navzočnost gospodinje, ter jo je urnih korakov odkuril skozi okno. Kljub temu pa je odnesel za približno 300 Din plena.

— **Izpremembe v sodstvu.** Sodni pristav Viktor Svetel je premeščen od tukajšnjega sreskega sodišča v Novo mesto. Na njegovo mesto pa pride sodni pristav Jožef Podboj iz Maribora.

— **Da je pri nas res toplo,** je najboljši dokaz mlada smokva na vrtu hotela Henke, na kateri letos že drugič dozoreva to južno sadje.

Motorno kolo
v zelo dobrem stanju kupim proti takojšnjemu plačilu. Juričan, Prevalje.

MALINOVEC
pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v
LEKARNI DR. G. PICCOLI, LJUBLJANA, Dunajska c. 6

PUMPARCE
modne niače, najboljši nakup.
A. PRESKER, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta štev. 14. 6/T

Holandske čebulice hijacint, tulipanov, krokusov in zvončkov nudi SEVER & Komp., Ljubljana. 2990

POTNIKA
špirituozne branže, prvovrstno rutinirano silo, ki dobro uveden in pozna Gorski Kotor, Primorje, Dalmacijo in Črno goro, išče s provizijo dolgoletna renomirana tovarna likerja. Fiksna plača ni izključena. Samo reflektanti, ki so v tej stroki že delali, naj pošljejo svoje ponudbe na upravo Sloven. Naroda pod »Stručna sila«. 2989

Pred nakupom si oglejte veliko razstavo otroških in igračnih vozičkov, stolic, holenderjev, malih dvokoles, triciklijev, šivalnih strojev, motorjev in dvokoles v prostorih domače tovarne
»TRIBUNA« F. BATJEL, LJUBLJANA, KARLOVŠKA CESTA ŠT. 4. — Najnižje cene! Ceniki franko!

Narodna tiskarna
LJUBLJANA
KNAFLJEVA
5
IZVRŠUJE VSA TISKARSKA DELA TER SE PRIPOROČA
ZA CENJ. NAROČBE

Če oddajate ali iščete stanovanje
oglašujte v »Slovenskem Narodu«. — Beseda 0.50 para.

PRAZNA SOBA
zraven opere s prostim vhodom se odda po ceni. Naslov v upravi Sl. Naroda. 3000

UGODNO PRODAM
prvovrstno »Amerikan peč«. Jako prikladna za lokal ali stanovanje ker je obenem v okras. Greje 100 m³, posebnost, ker gori sama. Naslov v upravi Slov. Naroda pod Koks«/3001

Elegantne obleke
po meri in vsa druga krojaška dela izdela solidno, po zmernih cenah krojaštvo
J. JELOVŠEK,
LJUBLJANA, Kongresni trg št. 8/I (poleg kina Matice)

IZBRANA JABOLKA
v zabojih 30 do 40 kg prodaja po Din 2.— »Ekonom«, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 7. Telefon št. 2506. 3004

Urejuje: Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno«: Fran Jeseršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.